

ELŐFIZETÉS

HELYSEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hetős pol. sor egyszer 20 f.,
minden következőnél 18 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, január 14.

Burián István báró az új külügyminiszter.

Bécs. A Fremdenblatt jelenti: Öfelsége Berchtold Lipót gróf külügyminiszter személyi okokból ismételtelen előterjesztett lemondását elfogadta és utódjául Burián István báró király személye körüli minisztert nevezte ki külügyminiszterre.

Visszavérjük a Nida-menti támadásokat.

Budapest, január 13. (Hivatalos.) Ellenségnek az Alsó-Nida mentén újból és újból megkísérelt előretörését főleg ellentálló vonalunk egy helysége ellen irányulnak. Ellenséges gyalogság, amelyet egész arcvonalon tartós és heves ágyutűz támogat, megkísérli, hogy tért nyerjen és helységbe behatoljon, ami súlyos veszteségek mellett mindannyiszor meghiúsul.

Galiaciában és Kárpátokban állásaink előtt legnagyobb részt nyugalom van. Kód és hóvivatarok elősegítik csapataink kisebb vállalkozását, a melyek különböző helyeken sikerült rajtaütéseket és egyéb osztorozásokat eredményeznek.

Déli hadiszíntéren is általában nyugalom van, csak jelentéktelen felderítést előző határszálló összetűzések történnek. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Nieuport külvárosát elérték a németek.

Berlin, január 13. A nagy löhdishallás jelenti: Nyugati hadszíntér: Nieuport környékén heves tüzéségi harc folyik, melynek következménye Patingobrug (Nieuport külvárosa) előtti ellenséges lövészharcok kiűrtése volt.

La Bassée csatarna mentén ellentünk intézett támadásokat végleg visszavertük, ugyancsak visszavertük franciáknak La Boisselle és nouvroni magaslatok ellen intézett sikertelen támadásait. Ezt német ellentámadás követte, mely a franciák teljes vereségével és Cuffietől északra és Crouytól északra fekvő magaslat megtisztításával végződött.

Brandenburgi katonáink két francia hadállást elfoglaltak, egyezserhatszáz foglyot ejtettek, négy ágyút és több géptegyervert zsákmányoltak. Egy francia arkasztámadást St.-Michieltől délre sikeresen visszavertünk.

Csapataink elfoglalták Nomenyától északra és északra fekvő magaslatokat. Végzetekben helyzet változatlan.

Keleti hadszíntér: Keleten helyzet tegnap nem változott. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökségisajtóosztály.)

Berchtold távozása.

Arad, január 13.

A Fremdenblatt jelenti: A király Berchtold Lipót gróf külügyminiszter lemondását elfogadta és utódjául báró Burián Istvánt nevezte ki.

Háboru idején történik változás az osztrák-magyar monarchia külügyminiszteri székében. Abban az állásban, a mely a legközelebbi kapcsolatban áll a háborút előidéző, vagy a háborukat elhárító körülményekkel. Nem lehet tehát elvitatni, hogy ennek a változásnak rendkívül nagy jelentősége van a könnyen érthető az az izgalom, a mely e változásnak a múlttal és a jövővel való összefüggését kutatja.

A multa nézve könnyebb az ítélet. Berchtold Lipót gróf nem volt tehetségtelen, értékek nélkül való diplomata. Ha a világháborút felidéző bonyodalmak nem kerülnek az útjába, bizonyára az esztendő hosszú során át a közvélemény meglegedésére tölti be ezt a békében is nehéz reszortot. De a rendkívüli események nálánál erősebb, tapasztaltabb és ölesebben látó egyéniséget követeltek. Berchtold Lipót gróf nem volt szerencsés a jövő fejleményeinek, eshetőségeinek kiszámításában, megsejtésében. Működésébe szinte sorozatosan illeszkednek az események, a melyekben, ha nem is szenvedett diplomáciai kudarcot, de az álláspontja kétféle érvényesülni nem tudott. Így történt ez az első balkáni háboru idején, a mikor a statusquo elvét fel kellett adni: a bukaresti béke körül, a midőn Románia a monarchia régi híve és barátja, egy időre elhidegült tőlünk, a nélkül, hogy ebből a mi érdekeinknek egyéb oldalon haszna lett volna; nem volt szerencséje a független Albánia kérdésében és Wied Vilmos rövid életű királyságával. Hogy a világháborút közvetlenül megelőző diplomáciai tu-

sákban és tárgyalásokban minő szerepe volt, azt megállapítani bajos, de korai is lenne. Ezeknek az eseményeknek valódi képe, a részletekkel is kiegészített rajza csak a háboru végeztével, sőt jóval a békekötés után szokott a nyilvánosság elé jutni. Merész dolog lenne azt állítani, hogy más ember a Berchtold helyén fel tudta volna tartóztatni a világháboru szörnyű lavináját. A háboru kitörésének sokkal mélyebben fekvő okai voltak, az összeesapott ellentétek sokkal inkább megérték, hogy sem azokkal szemben egy ember csodát tudott volna tenni. Abból azonban, hogy Berchtold gróf a háboru közepén — a hivatalos kommentár szerint személyes okokból és ismételt kérése elfogadásával — elhagyja helyét, s abból, hogy az eseményekben már hónapok óta nem jutott szerepe, azt kell következtetni, hogy a júliusi forró napokban Berchtold nem felelt meg a követelményeknek, a melyeket a világtörténelmi események a monarchia külügyminiszterével szemben támasztottak.

Az most már a kérdés, hogy mit hoz ez a változás a jövőre nézve. És itt, úgy látszik, az ügynek nem a személyi része a legfontosabb. Burián István báró, a ki már tagja volt a közös kormányynak, nem új ember és a mit felőle eddig tudunk, az a legnagyobb bizalomra jogosít fel. Az ő személye révén nem tudható, hogy ez a változás hoz-e, s ha igen, milyen fordulatot a monarchia külpolitikájában. Sokan ezt a személyeserét a béke közeledésének jeléül tekintik. Ez a hit könnyen megterem abban a hangulatban, a mely a béke után vágyódik és mindenből arra szeret következtetni, — de egyébként alig áll meg. A külügyminiszternek az ellenséges államokkal dolganincsen, a mig azokkal szemben a hadsereg dolgozik, a diplomáciai érintkezés szünetel és nem jut tenniva-

lója a diplomácia legfőbb vezetőjének, a külügyminiszternek se. Annyi valószínű, hogy a semleges államokkal, különösen azokkal, a melyekvelünk erős nexusban állanak, így Romániával és Olaszországgal, megváltozott helyzetet hoz ez a személycsere s bizonyára olyat, amelyből bensőbb, barátságosabb kapcsolatot lehet remélni. És ha a háború eseményeinek fejlődése a béketárgyalásokat hozza meg, akkor ezekre nézve is kétségtelen jelentősége van annak, hogy a tárgyalásokon a monarchiát Burián István báró fogja képviselni.

Minden változás a tapasztalatoknak leszűrése és a jövő eshetőségeinek számba vétele után szokott történni. Már magában ez elég arra, hogy a külügyminiszteri székben történt változást és Burián báró kinevezését bizalommal fogadják és attól minden jót reméljen a monarchia közvéleménye.

Egy altábornagyunk Hindenburgról.

(A nagyszabású hadvezér. — A mazuri tavaktól — Varsóig.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

Cvitkovic János altábornagy a Neue Freie Presse hasábjain Hindenburg tábornagról a következőket írja:

Hindenburgot csak tetteiből ismerjük. Az újságírók írják, hogy már a hadiakadémiába figyelmességével magára irányította tanárai figyelmét, hogy a vezérkarnál és a csapatoknál szolgált s hogy mint hadtestparancsnok lépett ki az aktív szolgálatból, végül hogy katonai gondolkodását illetőleg Schlieffen gróf és Moltke gróf tanítványa.

Öt hónap óta az ő neve az, amelyet a hadvezérek első sorában emlegetnek. Augusztusban és szeptemberben követték keletporoszországi és litvai hadjárataiban s vele üldöztük az ellenséget a Lomza, Suwalki és Kowno kormányzóságokban. Októberben keresztülsiet Nyugat-Lengyelországon s megjelenik Iwangorodnál és Varsónál, a Visztula középfolyásánál. S amikor ott fel kellett adnia offenzíváját, szélvészgyorsasággal kész újra Lengyelországban és Sziléziában lecsapni az ellenségre. Miután a pillanatnyi szituációban ugyszólván minden szem reá irányul, érthető, hogy tetteit összefüggő előadásban kívánjuk megismerni. Sajnos, jelenleg a hadiérdek nem engedi meg, hogy nyilvánosan ismertessük operációt, keletkezésének módját, keresztülvitelét, következményeit s e tekintetben csak a hivatalos kommunikációk szorítkozhatunk.

(A mazuri tavaknál.)

Augusztusban az oroszok Milna-Kowno és Narew irányából betörték a német birodalomba s Keletporoszországban csak népfelkelők álltak ellent nekik. Az orosz trófea további előmozdulásuk során, amely augusztus 17-én Stallupönen, augusztus 20-án pedig Gumbinnen mellett a német első hadseréggel való összefüggő ütköztetésre vezetett, Königsberg felé haladva Allenburg és a Kammer tömörített helyrekerültek el, míg a Narew hadsereg Samsonow tábornok vezetésével Soldaun keresztül meglehetősen messze a Mazuri tavak közé nyomult be. Az orosz operáció nyilvánvaló célja a keletporoszországi német hadsereg harc képtelenné tétele volt s emellett nem vették eléggé figyelembe, hogy Thorn, Graudent és Danzig várak felől nagyobb veszély fenyegethette ezt a vállalkozást. Hindenburg tábornok az ellenoffenzíva irányával a lehetségesek közül a legmerészebbet választotta, a graudent-gilgen-

burg-ortlesburgit, amely által nemcsak az ellenséges szárny volt elvágható, hanem egyúttal az oroszok visszavonulási útja is. Ha az oroszok kellő időben észrevették volna a fenyegető veszélyt, akkor is csak a legsürgősebb visszavonulással menekülhettek volna a katasztrófától, de Hindenburg gondolkodott arról, hogy intézkedései a legnagyobb titokban maradjanak. Így meglepetésszerűen jelent meg az ellenséggel szemben s előidézte az ismeretes katasztrófát az augusztus 26-tól 30-ig tartó harcokban. A császár augusztus 31-én Hindenburgot „Generaloberst“-é nevezte ki s az első osztályú vaskeresztrenddel tüntette ki. Az ütköztetésben három orosz hadtest semmisült meg, Hindenburg 90,000 foglyot ejtett, köztük két vezénylő tábornokot s a többi orosz erő megkezdte visszavonulását.

(Hindenburg legmerészebb hadtette.)

Hindenburg ezután Rennenkamp ellen vette fel az offenzívát. Az orosz kommunikációk szerint szeptember hatodikán mutatkoztak először a német mozdulatok. Szeptember hetedikén megkezdtek a német csapatok általános offenzívájukat, azonban a mazuri tövisek megnehezítette az oroszok számára a velük szembeálló ellenséges erők értékelését. Csak szeptember tizedikén vette észre Rennenkamp, hogy balszárnyát a németek átkarolták, amiáltal kényszerítve érezte magát a visszavonulásra. A következő nap, hogy az ellenséges offenzívát feltartásk, az oroszok aktív operációt kezdtek, amelyek azonban csak arra vezettek, hogy tulnyomó német erő jelenlétét állapították meg. A német hadsereg főiránya most a Suwalki kormányzóság, amiáltal az orosz sereg hátát veszélyezteti. Szeptember tizenkettedikén jelenti Stein főhadiszállásnöve: Hindenburg hadserege a keletporoszországi orosz sereget több napos ütköztetésben teljesen megverte, az oroszok visszavonulása futással zajlott. Szeptember 13-án a helyzet Keletporoszországban kitünő. Szeptember huszadikán: a negyedik finn lövészadosztály Augusztovo-nál teljesen megsemmisült, Ossowiec elleni előnyomulásunk során bevettük Crajewot és Szeuzynt. Szeptember huszonnegyedikén hadseregparancsot fejezi be Hindenburg ezt az operációját, amely győnyörűnek nevezhető. Az ellenség hátába kerülni, ha csak nem tulnyomó fölényrel, nagy veszéllyel jár. Gondoljuk csak el, hogy ha Samsonownak sikerül a német frontot észak felé keresztültörni, ezáltal összeköttetést létesít Rennenkamp seregével s a legnehezebb helyzetbe hozza Hindenburgot. Más szempontból szárnya és háta nyitva volt a Bug-Narew vonal felé az ellenség számára. De csak annál jobban kell csodálnunk merészségét és vállalkozó kedvét ennek a nagyszerű hadvezérnek.

(Első támadás Varsó ellen.)

Október hatodikán megtudjuk a hivatalos közlésből, hogy a német és osztrák-magyar csapatoknak Lengyelországba való hirtelen előnyomulása az oroszokat teljesen meglepetésszerűen érte s az operációknak gyorsasága megzavarta. Már október tizennegyedikén jelenti, hogy a hadsereg éle Déllengyelországban elérte a Visztulát. Október tizenkettedikén jelenti, hogy az oroszoknak több kísérletét, hogy a Visztulát Iwangorodtól délre átlépjék, meghehíttottuk. Október tizennegyedikén csapatunk Varsó alatt visszavetítették az orosz előcsapatokat s ismét meghíttották az oroszok átkelési kísérletét. A német csapatok Varsó alatt állanak s az ellenségnek nyolc hadtesttel megkísérelt előretörési kísérletét az egész vonalon visszautasítottuk. Ha eddig azt hittük, hogy offenzívánk főleg Iwangorod ellen irányul, hogy ezáltal galiciai offenzívánkat támogassuk, ebből a jelentésből kiderül, hogy Lengyelországban egy teljesen független, nagyszabású akció alakult ki. Hogy már akkor az volt-e a célunk, hogy Varsót elfoglaljuk, az kérdéses.

A Varsó körüli harcok tovább tartanak. Október tizennyolcadikán egy nagyobb lovasformáció Varsótól nyugatra, Sobaczew-nél átkörést kísérel meg. Az a hit alakul ki, hogy az operációk súlypontja Varsó s célunk, a harmadik és feles és negyvenkettős mozsarakkal

Varsó és Iwangorod falait ledönteni. Október huszonhetedikén jelenti vezérkarunk, hogy csapatunk Iwangorodtól délre tulnyomó ellenséggel állnak harcban. Huszonnyolcadikán hozzák nyilvánosságra az új csoportosítást. A német csapatok ez operációját a Blonie-Grodziesk-Nadarzyn-Piasieczne-Gura vonalat érték el és Karczewnél átkelési kísérletet meg a Visztulán. Miután a Visztula az ellenség birtokában volt, amely különösen Varsónál és Iwangorodnál tetszés szerint változtatható partot s miután az ellenség amúgy is tulnyomó volt, az operáció nem érthette el messzebbi célját. Nagyobb ellenséges erőknek a Pilica torkolatánál való átkelése máskülönbben is veszélyeztette a csapatunk közti összeköttetést Varsónál és Iwangorodnál. Ez az operációk feladásához vezetett. Összehasonlítva az augusztusival és szeptemberivel, az októberi operációkat kevésbé dicsőítőseknek mondhatjuk. De offenzívánk az ellenség tervét megzavarta s kiemelendő az előnyomulás gyorsasága, az a gondolat, hogy először Iwangorod, azután Varsó ellen nyomuljunk.

(A hadvezér kitartása.)

Ha a Visztula középső folyásánál történnék nem is adtak alkalmat Hindenburg hadvezéri tulajdumának ragyogtatására, novemberben és decemberben annál inkább láthatjuk, hogy micsoda nagyszerű képességek vannak ebben az emberben. Nemcsak a koncepció az, amit Hindenburgban csodálunk meg, hanem főleg a kitartás, amellyel célja felé tör.

A középső Visztulánál történtek után a szövetségesek nyugat felé visszavonultak. Valószínű volt, hogy Hindenburg Sziléziában és Posenben van, ahol Boroszlóra és Posenre támaszkodva további operációra készül. Tetszetősen látszott az a teltevés, hogy a szövetségesek az ellenség szárnyát fogják legközelebbi operációjuk céljával tekinteni. Hatalmas orosz seregek vonulnak a német és osztrák-magyar határ ellen. Az oroszok későbbi angol jelentések szerint három és fél milliónyian voltak.

A Wartha melletti lovassági harcok után már november tizenharmadikán megkezdődnek Wloclawek-Soldaunál a nagy harcok. Hindenburg megkezdte offenzíváját Thorn irányából Kujavien keresztül, s erőteljes előtörése úgy a nyugatporoszországi, mint a sziléziai határról nagy meglepetés az ellenség számára. Jellemző, hogy Hindenburg kevésbé törődik azzal, hogy zárt összeköttetést tartson fel déllengyelországi csapatainkkal. November 15-ig visszaveti az ellenséget Plock és Kutnoig. Az ellenség kényszerül erősít Lodz, Lovicz és Plock körül csoportosítani. November tizenhatodikától kezdve új harcok folynak Lodztól északra. A németek viharos előnyomulását azonban az oroszok csak Lowicz-Strykow-Brzezynnél állíthatják meg. Továbbá tulnyomó erőknek keletről és délről való özönlése arra kényszeríti Mackensen tábornokot, hogy kevésbé visszavonuljon. E tényállás mellett mindenki azt hihette volna, hogy Hindenburg most már csak defenzívára gondol. Hogy milyen nagyfokú azonban az ő iniciatívája, kiderül abból, hogy az eseményekkel mit sem törődve (vagy éppen azok miatt?) az oroszok déli szárnyát akarja keresztültörni Lovicznál. November huszonhetedikén támadja meg Loviczt. Ez az elhatározás nehéz krízishöz vezetett, amelyet az oroszok nem szemlélték tétlenül. November huszonnyolcadikán sürgős szükség van dél felé irányuló német ellentámadásokra. Ebből a legérdekesebb harctéri helyzet állt elő, amely később éleken fogja foglalkoztatni a hadi történetírókat. Déllengyelországban is élénk támadásokat intéznek ezalatt az oroszok, különösen november huszonhetedikén Nowo-Radomszk irányában. A helyzet a német erők számára nagyon fenyegető, könnyen az a veszély származhat, hogy észak felé a Visztulának nyomják őket.

(Hindenburgra vár a montani helyzet megoldása.)

De a messzetekintő német gondosság ezt az eventualitást sem hagyta ki a számításból. Ép ott, ahol a legnagyobb szükség volt erre, kéznél volt a — vasút. Új megerősítések özönlöttek Kalisch felől s új előtörést intézhettek az ellenség szárnya ellen. November huszon-

nyolcadikán jelenti Hindenburg, akit a császár tábornaggyá nevez ki, hogy csapatai megállították a tulnyomó számú ellenség offenzíváját. A császár táviratban fejti ki a haza köszönetét a tábornagynak.

December elsőjével új harcok kezdődnek, amelyeknek során az oroszok december hatodikán megkezdik visszavonulásukat. Hindenburg zseniális operációja két célt szolgál: átkarolni az ellenséget s annak szárnyait egymástól elválasztani. Az oroszok folytatják visszavonulásukat s december tizenkilencedikén a Baura-

Rawka—Nida szakasszon támadják már őket a szövetségesek. A harc nehéz és elkeseredett, nemcsak az ellenséggel, hanem az elemekkel is. Nehéz feladat, amelyet a szövetségeseknek, Hindenburgnak meg kell oldania. De egy olyan tábornok, akinek oly nagy a koncepciója, oly szokatlan nagy az energiája, oly ritka az elszántsága, teljes bizalomra számíthat, bíznunk benne, hogy a mostani nehéz helyzetben is megtalálja a kivetítő utat. Hindenburg nagyszabású hadvezér, antik nagysága, amit ellenségei is elismernek.

Arad közgyűlése az ország önállóságáért.

(A nemzet hadierényeinek elismerése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

Abauj-Torna vármegye megküldötte Arad városának is pártolás céljából azt a közgyűlési határozatát, amellyel a kormányhoz fordul és kéri, hogy a magyar nemzetnek a harctereken megnyilvánult dicsősége megkapja elismerését és jutalmát abban, hogy önállóságának elhomályosítására irányuló törekvések ellensúlyozására a kormány tevékenysége ne nehezítessék meg. A határozat az egész országban lelkesedést és tetszést keltett. Arad város tanácsa magáévá tette azt és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy hasonló felirattal támogassa Abauj vármegye hazafias akcióját.

A városi tanács lendületes szövegű, tartalmas javaslatát, amelyet Angel István dr. főjegyző olvasott föl a mai közgyűlésen, — itt közöljük:

— Arad szab. kir. város közönsége örömmel és lelkesedéssel csatlakozik Abauj-Torna vármegye törvényhatósági bizottságának 1914. évi december hó 21-én 834—1914. szám alatt hozott határozatához. A város közönsége büszkeséggel és minden egyes polgárának szívéből fakadó, meleg szeretettel üdvözlöi a mindannyiunk életéért és jövőjéért boldogságáért hőiesen küzdő hadsereget. Megingathatatlan bizalommal viseltetik a harctereken küzdő bátor fiainknak elszánt, halálmegvető kitartása iránt és a háború minden borzalma, viszontagsága és rélküldözése közben is szent meggyőződésünk marad, hogy a háború három világtársra kiterjedő véres harmezőit, bár hosszú, emberfeletti küzdelmek után Magyarországnak, Ausztriának, hatalmasnémet-szövetséges társuknak új utakra világító szerecske csillaga és a török féltől fogja fényével beragyogni. Midőn az élet-halál harcának felemelő tudatában minden áldozatra kész meghatottsággal gondolunk egyszerű katonáinkra, kik csodás bátorsággal és kitartással szállanak szembe a hatalmas ellenség végtelen embertömegével, keményen dacolnak a téli hadjárat és mostoha időjárás mind a borzalmával lelkiünkben új remény támad, Magyarország jövője aprsa iránt.

Szent meggyőződésünk, hogy abból a fenntartás nélküli áldozatkészségből, abból a minden bizalmatlanságot, kétkedést eloszlatni hivatott férfias, lojális magatartásból, melyet a magyar nemzet az igaz ügy hősi védelmével tanusított, ifjúságunknak: a nemzet virágának nagyszerű küzdelméből, elesett katonáink kiomló véréből egy szűbb, boldogabb, megelégedettebb, gazdaságilag erősebb, fiainak odaadó ragaszkodásában teljesen egységes, tekintélyben megnőtt, a külföld által tetteletlenül életképesnek és hatalmasnak elősmert Magyarország fog támadni. Szent meggyőződésünk, hogy azok a keserűségek és félreértések, melyek közöttünk

és a monarchia másik állama között mindannyiunk fájdalmára a monarchia tekintélyét esorbitva és nagyhatalmu állását károsan befolyásolva időközönként kísértettek, helyet fognak adni a jövőben a teljes egyetértésnek, az egymást megértő, egymást támogató, egymás jogos érdekeit méltányló vállvetett összefogásnak. Megingathatatlan meggyőződésünk, hogy a félreértés és a helyzetet félreismertő bizalmatlanság teljes eloszlásával — hiszen azt, hogy a legteljesebb bizalomra tarthatunk igényt — a harcmezőn véresen bebizonyítottuk, minden oly törekvés, mely a múlt évben nemzetünk önállóságára, állami létünk függetlenségére, sorunknak saját céljainak szerint való intézésére tört a bennünket nem egyenlő jogú és értékű szomszédok felénk, hanem egy nagy, egész jelenléteken részének akart tekinteni, minden ilyen lehetetlen törekvés örökre el fog nemulni, hogy helyet adjon a kölcsönös megértésnek és jogok kölcsönös tisztelésének.

Midőn egy szebb jövőbe vetett bizalommal hajlandók vagyunk a háború igazságos ügyét utolsó csepp vérünkig és utolsó fillérünkig végig küzdeni

Arad város hazafias közönsége azt a kérelmet terjeszti a magyar kormány elé: Örököljék arra, hogy nemzeti önállóságunk, független állami létünk minden alkalommal kifejezésre jusson, a magyar nemzet odaadó áldozatkészsége senki által homályba ne boríttassék és készítse el gondosan annak az ohajunknak megvalósulását, hogy fiaink csodás odaadása, a nemzet összességének önzetlenségén, áldozatkész kitartása ellenértéket találjon egy szebb jövő eredményeiben.

Nemess Zsigmond dr. indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a lelkesedéssel elfogadott javaslatot a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatja.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
nyomda	— — — — — 151

A milliomossá lett

komornyik.

(Révay báró örököse. — A különös végrendelet.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

Semmi egyébéről nem beszélnek most a fővárosban, mint Reichl Jánosról, a parasztsaládból származó komornyikról, akire Révay Ferenc ráhagyta tizenkét milliót kitevő vagyonát. A végrendelet, amelyet tegnap hirdettek ki a központi járásbírószágon, érthető feltűnést keltett a közönség és a jogászok mind arról tárgyalnak tegnap óta, hogy vajon Reichl János megtarthatja-e a temérdek vagyont, vagy pedig a bíróság meg fogja semmisíteni a végrendeletet.

Révay Ferenc báró a legfogósabb arisztokraták egyike volt és a jogászok képtelenségnek tartják, hogy józan észrel hagyta volna a nagy családi vagyont a szolgálatában álló komornyiknak. Azt vitatják, hogy nem lehetett épelméjű már azért sem, mert ősei kastélyát, kápolnáját, ahol szülei és ősei nyugszanak, egy közönséges paraszti sorból származó komornyikra hagyta, aki nemcsak Turóc megye első virilise lenne a vagyon birtokában, hanem a Révay-grófi vár révén Turóc megye örökgrófja is.

(Fűtőszolgából — milliomos.)

Reichl tizennégy éves korában került a báróhoz, ennek egyik birtokáról, Felsőstúbnýáról, mint fűtőszolga. Reichl gazdasági cselédnek volt a fia, akit a báró egyik intézőjének az ajánlatára vett magához. Az ügyes fiú folyton emelkedett állásában és nagyon megkedvelte magát. A báró annyira megszerette, hogy utazásaiban is mindig magával vitte. A mikor Reichl katonai szolgálatot teljesített a báró többször meglátogatta és állandóan protegálta. Amikor Reichl kikerült a katonaságtól, a báró 600.000 koronáért Záturcsán birtokot vásárolt neki és megházasította egy ottani cseléddel. Reichl nem értett a birtok kezeléséhez s már majdnem a nyakára hágtak a vagyonnak, a mikor a báró évi 8500 koronáért bárbe vette a birtokot s a saját embereivel kezelte. A birtok bérletsszerződése most járt le.

(A Révay palotában.)

Egy hírlapíró felkereste az Andrássy ut 125. szám alatt lévő Révay-palotát. Az egyemeletes épület felső része vörös téglából van építve. Földszinti része pedig szürkére van festve. A csengetésre egy középkori asszony jön ki, a második komornyik felesége. Elmondta, hogy a férje hadba vonult s így most ő egyedül van a palotában. A többi cseléd még a báró halála után elment.

— Bizony érdekes ez a végrendelet — mondja az asszony. Reichl azelőtt harminc évvel mindössze két évig volt a báró ur szolgálatában; akkor vette neki a záturcsai birtokot. Azóta mindig bizalmas viszonyban volt a báró urral, aki halála előtt táviratilag hita le magához.

Reichl most 50—55 éves ember és öt gyereke van. Ezek közül két leány itt az aragol kisasszonyoknál tanul, két fiú a kálcsai gimnáziumban, a legkisebb fiú pedig még otthon van. Egyebet igazán nem tudok róla.

Vitéz magyar altisztek.

(A hadsereg aranykönyvéből.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, január 13.

Hefka Mihály 19. tábori zászlóaljbeli törzsermester haditette. Az oroszok egy erdősézt szivós kitartással megszállva tartanak. Hefka szakaszát a vakmerő rohammal előre rántja és elsőnek nyomul be az erdőbe. A gyorstűz fűléstető zaját a fatörzsek között csak a gépfegyverek berregése harsogja tul. Az őrmester hidegvérének köszönhető, hogy az ellenség, mely még a fakoronák között is befészkelte magát, fontos hadállásából kizetett, miközben az őrmester ragyogó példával járt elől. (1. oszt. ezüst vitézségi érem.)

A 48. gyalogezredhez tartozó **Barát** szakaszvezető és **Igrócz János** haditette.

Az ellenség nagy erővel oldalba támadta csapatainkat. A két altiszt gyors körültekintéssel és bátor elszántsággal szétszórta legénységet maga köré gyűjti és a közelben levő előrenyomuló ellenségre vetik magukat és visszavonulást kényszerítik. Valamennyi ütközetben tanúsított rettenthetetlen és bátor magatartásukért a 2. oszt. ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.

Wiltseh Ferenc 12. dragonos ezredbeli szakaszvezető körültekintő és erélyes magatartásával egy német katonatisztekkel és legénységgel álló csoportot, mely az ellenségtől megszállott helységbe akart előrenyomulni, megmentett. (2. oszt. ezüst vitézségi érem.)

Spielvogel 26. gyalogezredbeli gyalogos a 4. század ellen tervezett fenyegető rajtaütésről tudomást szerezve, az ellenség leghevesebb tüzeben saját elhatározásából zászlóaljparancsnokához sietett és őt a helyi viszonyokról nagy értelemmel tájékoztatta. (2. oszt. ezüst vitézségi érem.)

Dluhi Ignác 14. tábori ágyúezredbeli szakaszvezető haditette: Tűzben álló üteg a legkellemetlenebb helyzetbe akkor került, ha a lösz kezd kifogyni. Ily helyzetbe került Dluhi szakaszvezető ütege is. Már kora reggeltől tüdőben levő ellenséges tűzérséggel állott harcban, de a löszér pótlása a hátukó kocsilépőcsőből teljesen lehetetlen, mert az ellenség az odavezető utakat állandóan tűz alatt tartja. E pillanatban Dluhi szakaszvezető gyors elszántsággal a szomszéd üteg kigyulladt löszerkocsijához siet és a lövedékeknek a kocsi alatt történő folytonos robbanása dacára — tartaléklegénység segítségével a sérültlenül maradt löszerkocsikat egészen nyílt terepen ütegéhez szállítja. (2. oszt. ezüst vitézségi érem.)

Nagybányai István 26. gyalogezredbeli elesett és megsebesült bajtársai biztonságba hozatalánál tanúsított önzetlen és bátor magatartásával bátorítólágg hatott a rajonban levő legénységre. Az ellenség puská és ágyutűzében az ellenséges lövészárkokat 150 lépésre megközelítette, hogy a sebesülteket biztonságba hozza. (2. oszt. ezüst vitézségi érem.)

Willing Ferenc 73. gyalogezredbeli gyalogos az ellenség hadállását szakaszparancsnokával együtt egész közelből szemrevételezte és a kötelességtudó tisztet a leghevesebb ellenséges tüzben sem hagyja el és rettenthetetlen bátorsággal kitart mellette. E pillanatban a gyilkos golyó parancsnokát leteríti. A derék Willing előjáróját emberfölközt megerősítéssel biztonságba hozza. (1. oszt. ezüst vitézségi érem.)

Kwolik János 77. gyalogezredbeli századkürtös az egyik ütközetben, melyben százada elrejtett ellenséges ágyuk tűzétől nagy veszteségeket szenvedett, saját tűzérségünk értesítésére önként jelentkezett küldöncül. A vakmerő kürtös az ellenség leghevesebb puská és ágyutüze dacára eljutott saját tűzérségünkhöz, mely azután a jelentés alapján az ellenséges tűzérséget hadállása elhagyására kényszerítette. (2. oszt. ezüst vitézségi érem.)

A 60. gyalogezred gépfegyverosztályához beosztott **Pari József** tizedes, **Demeter Ferenc** őrvezető és **Bartus Károly** gyalogos, borsággal, hidegvérükkel és elszántságukkal kü-

lönösen kitüntették magukat. Parancsot kaptak, hogy állást foglaljanak egy háztetőn, melyet az ellenség tűz alatt tartott. A parancsot a legrovidebb idő alatt végrehajtották és tüzelésükkel saját gyalogságunk rohamtámadását hathatósan támogatták. (Mindkét ember a 2. oszt. ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.)

A 11. dragonos ezredhez tartozó **Jelinek Antal** és **Schuh Antal** tizedesek szakaszparancsnokukat — aki, kozákjárőr által üldözve, lováról leesett és kulcsonttörést szenvedett — az ellenség kezéből kivágták. Mig Schuh sebesült szakaszparancsnoka körül foglalatostkodott, Jelinek kardjával az ellenséges járőr támadását elhárította. Egy kozákot, aki drótfeszítéssel a dragonosok útját elvágni akarta, fejcsapással harképtelenné tett és ezáltal lehetővé tette, hogy a járőr teljes számban bevonulhatott. (Jelinek az 1. oszt. ezüst vitézségi éremmel, Schuh a 2. oszt. ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.)

Járványos megbetegedések

az aradi várban.

(Interpellációk a városi közgyűlésen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

A közigazgatási bizottságban és legutóbb a városi járványbizottságban tárgyalt az a tény, hogy a katonai vár területén súlyos ragályos betegségek pusztítanak, ma délután a városi közgyűlésen is élénk vitára adott alkalmat.

Napirend előtt először **Műlek Lajos** dr. intézett interpellációt a városi tanácshoz aziránt: megfelelnek-e a valóságnak ama szomorú hírek, amelyek a várban pusztító járványos betegségek terjedéséről szólnak és a hatóság tette már valamit a baj megállítására és a közönség kellő módon való megnyugtatósa érdekében.

Tisch Mór dr. főorvos válaszolt:

— A járványok között legutóbb a hólyagos himlő jelentkezett. Eddig 4 eset fordult elő; hárman meghaltak, egy gyógyult. Mi a legszélesebb körű óvintézkedéseket fogantatosítottuk a járvány elfojtására.

Fábry Sándor dr. is foglalkozni kíván ezzel az egész város közönségére rendkívüli fontossággal bíró kérdéssel.

— Ugy tudom — mondta — hogy nemcsak himlő, hanem tifuszjárvány is pusztít a foglyok között és tuberkulózisban rövid idő alatt 20—30 egyén pusztult el. Arad város közönségének érdeke megkívánja, hogy tudjuk: nem fog-e a járvány a városba is elhárulhatni. És itt ki kell emelnem, hogy ebben a nagyfontosságú ügyben azt is tudnunk kell, vajon megtörtént-e a kellő intézkedések annak idején a baj megelőzése érdekében? Véleményem szerint alig van ennél fontosabb ügy a közgyűlésnek, épen ezért hallani szeretnénk a főorvos urtól, hogy milyen intézkedések történtek a ragályok megszüntetése érdekében? Ha ezek az intézkedések az ő hatáskörén túl esnek, akkor a közgyűlésnek kell mindent elkövetni a közönség érdekében és a kazamatákba bezsúfolt foglyokért. Mert habár ezek a foglyok és internált egyének a velünk hadban lévő államok alattvalói is, azért emberi kötelességünk velük emberségesen bánni.

Tisch Mór dr.:

— Örülök, hogy **Fábry Sándor** dr. tag ur felszólalása alkalmat adott a kérdéssel részletesebben foglalkozhatni. Jelenthetem, hogy amikor augusztusban északról és délről sebesült katonákat hoztak, már azok között voltak ragályos betegek. De ezeket elkülönítettük és

a baj továbbterjedését meggátoltuk. A foglyok és internáltak között tulajdonképpen csak ebben a hónapban mutatkozott a tifusz és a himlő. Azelőtt jobbra csak a teljesen öregek haltak el, tömegesen végelgyengülésben. Kivülük még tuberkulózisban is haltak el foglyok, de ez nem volt járvány közöttük, mert akik tüdőgümőkórban elhaltak, azoknál a baj nagyon régi keletű volt és itt a tulzsufaltság elősegítette pusztulásukat. Ugyanez az oka: a járványok terjedésének is. Mi különben a leggondosabb intézkedéseket tettük meg a katonai hatósággal egyetemben és bátran mondhatom, hogy Arad város közönségét megóvjuk a ragályoktól. Ezt igazolja azon tény is, hogy míg a várban 61 tifuszeset van, addig a városban alig 2—3.

Fábry Sándor dr. szeretné tudni, hogy megtörtént-e amaz intézkedések, amelyek lehetetlenné teszik, hogy a várban internált egyének nem jönnek ki a városba dolgozni. Eddig ugyanis a Széchenyi gymnasiumban és a sertés hizlalóban dolgoztak. Ha ez még mindig nem szűnt meg, akkor a ragály a közönség körében is szétterjed. A katonák is kijárnak vásárolni a piacra és így veszélyeztetik a közegészséget. A hatóságnak össze kellene hívatni a járványbizottságot.

Varjassy polgármester: Már megtörtént.

Tisch Mór dr. jelenti, hogy a járványbizottság határozata alapján megtették az előintézkedéseket egy 500 ágyas járványbarak létesítésére.

Varjassy polgármester:

— A járványkiterjedéséről sürgős jelentést tettünk a belügyminiszternek, aki már válaszott is és a városi főorvostól a legrészletesebb jelentés megtételét kívánta meg. A főorvos jelentése ma be is érkezett a tanácshoz. Mindenki megnyugtatósa közölhetem, hogy a járványok a városon kívüli várterületen maradtak eddig és hogy az ott elhalt egyéneket nem a városon keresztül viszik temetni, hanem a vár területén hantolják el. **Károlyi Gyula** gróf kormánybiztosnak is elküldtük jelentésünket. Mődunkban van direkt a hadügyminiszterhez fordulni, ha a hadtestparancsnokság esetleg nem tanúsítana kellő gyorsaságot ebben a fontos kérdésben.

Műlek Lajos dr. tudomásul veszi a felvilágosításokat, a melyek a közönség megnyugtatósa alkalmasak.

Fábry dr. még megjegyezte:

— Amiódon szintén tudomásul veszem a felvilágosításokat, ki kell jelentenünk, hogy ahogyan a kazamatákban az idegen alattvalókat beprésselik, nem emberhez méltó bánásmód. A kultura mást kíván tőlünk.

— Igaz!

— Igy van! — felkiáltások.

Urbán Iván báró elnöklő főispán összegezve az elhangzott felszólalásokat ama nézetének adott kifejezést, hogy Arad közönségét közvetlen veszély nem fenyegeti.

Kijevitették belga kikötőkben levő hajóinkat. *Fiuméből* jelentik: A háború kitörése idején több dalmát és horvát hajó tartózkodott a belga kikötőben, a honnan aztán többé nem távozhattak el. A diadalmas német előretörés idején a belgák tönkretették ezeknek a hajóknak fontosabb géprészeit. A hajók személyzele, német felügyeletre bízván a hajókat, nagyrészt hazautazott. Az érdekelt hajóstársaságok most értesítést kaptak a német hatóságtól, hogy a megrongált hajókat helyreállították és most már rendelkezésükre állanak.

Burián István báró a monarchia új külügyminisztere.

(Váratlan változás a kormányban. — Berchtold lemondását elfogadta a király. — Ismét magyar ember vezeti a külügyi politikánkat.)

Távirati tudósítás.

Budapest, január 13.

A háboru eseményei között nem igen akadnak politikai szenzációk, mert amikor a fegyverek beszélnek, akkor a politikának hallgatnia kell. És mégis úgy hozza magával a sors, hogy a világháborúnak eddig legjelentősebb és legizgalmasabb eseményei között most egy politikai, habár külpolitikai változás nyer helyet. Mint a hivatalos táviratok jelentik: *Berchtold Lipót gróf külügyminiszter lemondását elfogadta a király és helyébe Burián István bárót, őfelsége személye körüli magyar minisztert nevezte ki az uralkodó.* A háboru kellős közepén bekövetkezett külügyminiszter változást nem lehet ma eléggé méltatni — majd a békésebb időkben talán bevilágítást nyernek a változás okai — annyit azonban most is meg lehet állapítani, hogy a monarchia békéjét nem az a kéz fogja megkötni, diplomáciai tárgyalásaival előkészíteni, akiknek diplomatai munkáját a hadvezérek és embermilliók harci tevékenysége váltotta föl.

Az első hír a lemondásról.

Minden előzetes beharangozás nélkül történt, az igazán beavatóitak is csak a legutóbbi napokban értesültek arról, hogy Berchtold gróf távozni készül. Ez a váratlanság tette teljessé a szenzációt, amikor ma délután megjelent a felhivatalos távirati értesítés.

Bécs. A *Fremdenblatt* mai esti lapja közli: Berchtold gróf külügyminiszter, aki őfelségétől már hosszabb idő előtt kérelmezte kegyelemben való elbocsátását, ezen kérését legfelsőbb helyen ismét megújította. Őfelsége méltányolta a fontos személyes okokat, melyek a külügyminisztert visszalépésre indították és kegyeskedett a kérésnek eleget tenni. Berchtold utódául Burián István báró, őfelsége személye körüli magyar miniszter fog külügyminiszterré kinevezetni.

A külügyminiszterválság okai.

Természetes, hogy a nagyfontosságú személyi változás okáról máris különböző kombinációk merültek föl. A monarchia életében most másodszor történik meg, hogy válságos helyzetben, nehézségek között fontos személyi változások történnek vezető pozíciókban. Az első eset 1912-ben, az annexió válság csúcspontján történt, amikor a jelenlegi kiváló vezérkari főnökünk, Hötzenendorfi Conrad Ferenc báró lemondott és helyébe Schemua Balázs került a vezérkari főnöki méltóságba. Jóval később tánt csak ki, hogy a változást az akkori külügyminiszter, Aehrenthal okozta, aki nem értett egyet a vezérkari főnöknek az olasz határon tett intézkedéseivel. Kevéssel Conrad lemondása után a betegeskedő Aehrenthal elhunyt és az annexió bonyodalmak teljes befejezése után Conrad báró ismét visszatért helyére, amelyet ma is betölt.

A mostani külügyminiszterváltás mélyebben fekvő okait is csak a jövő fogja megmutatni. A felhivatalos közlés személyes okokat

emleget. Beavatott forrásból úgy értesülünk, hogy Berchtold Lipót gróf már 1912-ben is csak nagy rábeszélésre és sok tanácskozás után vállalta el a külügyminiszteri teendőket. Berchtold gróf, aki egyike a monarchia leggazdagabb földbirtokosainak, a nagyfontosságú külügyminiszteri teendők közepette saját ügyeinek gondozására egyetlen percet sem fordíthatott és amint a viszonyok ismerői mondják: 1912. óta, amikor a külügyminiszteri tisztséget elvállalta, de már azt megelőző időben is: szentpétervári nagykövetségének négy esztendője alatt egyetlenegy számadását nem nézhette át hatalmas földbirtokainak és amint kedvetlenül vállalta külpolitikánk vezetését, ép úgy igyekezett megszabadulni ettől a teherrel. Maga a hivatalos színezetű közlés is hangsúlyozza, hogy a külügyminiszter ismételt az uralkodó elő terjesztette lemondását, amíg azt most végre is el kellett fogadni.

Emlékeztet, hogy még jóval a háboru kitörése előtt újból-újra fölmerültek olyan hírek, hogy Berchtold gróf visszavonul és helyébe Tisza István gróf miniszterelnök kerül a külügyminiszteri székbe. Szinte állandóvá vált már ez a kombináció, amikor a háborút megelőző diplomáciai feszültség elhalgattatja. Tény azonban az, hogy Berchtold gróf tisztán kényszerűségből tartotta meg állását és az utóbbi időben már nem is igen szerepelt a nyilvánosság előtt, az egyenesen külügyminiszteri feladatokat is mások végezték el. Utolsó látható szereplése az volt a lemondott külügyminiszternek, hogy július 30-án aláírta a Szerbiának elküldött hadüzenetet. A háboru folyamán tartózkodott minden aktivitásól és emlékeztet — feltűnést is keltett — hogy amikor koronafőnemes után Vilmos császárt a nyugati főhadiszálláson föl kellett keresni — a fontos utat nem a „császári ház és külügyek minisztere” tette meg, hanem Tisza István gróf utazott el Észak-Franciaországba, jelent meg audiencián a császárnál és folytatott tanácskozásokat a főhadiszálláson a német kancellárral és vezérkari főnökkel. Azóta is — bár kevésbé kiélezetten — mindig Tisza István gróf bécsi utazásait követték a monarchia külpolitikai megnyilatkozásai, ami arra vallott, hogy a külügyminiszter nem foglalkozik behatóbban az ügyek irányításával.

A lemondásnak el kellett következni: és valóban be is következett, akkor, amikor Berchtold albániai politikája végkép eredménytelené vált Valonának olasz megszállásával.

Az új külügyminiszter.

Burián István báró, felelősségteljes és szokatlan helyzetben veszi át most a háboruban álló monarchia külügyi politikájának vezetését — a mint hozzáférők és a körülmények ismerői mondják: nagytudású és kiválóan energikus államférfi. És ha a távozó külügyminiszternél valamit nélkülöztünk: az épen a szilárd energia volt. Miként Berchtold gróf, úgy Burián báró is magyar ember. 1851. január 15-én született a pozsonymegyei Stomfa községben, tehát épen új méltóságának elfoglalásakor tölti be hatvanegyedik évét életének.

Az ifjú Burián báró Pozsonyban végezte a középiskolát, majd Bécsbe ment a keleti akadémia, a melyet sikerrel hagyott el. Diplo-

máciai pályáját Alexandriában kezdte meg, a honnan előbb Bukarestbe, majd Belgrádba került alkonzulnak. Milán király uralkodásának idején belgrádi főkonzulunk volt, utóbb Szófiába, azután pedig megbatalmazott miniszteri címmel és rendkívüli követként Athénbe küldték követnek. Hosszabb athéni működés után Bécsbe tért vissza, majd konstantinápolyi követségi tisztségének elnöke lett és 1909-ben a király közös pénzügyminiszterré nevezte ki. A közös pénzügyminisztérium kormányzása alá tartozik tudvalevően Bosznia és Hercegovina is és Burián báró, a ki belgrádi, bukaresti, szófiai és athéni hivataloskodásában a balkáni viszonyoknak kiváló ismerője lett, tapasztalatait az utóbbi annaktartományok kormányzásában is sikeresen tudta érvényesíteni.

Beavatott bécsi körök azon a véleményen vannak, hogy Bosznia és Hercegovinában addig volt teljes és tökéletes rend és nyugalom, amíg Burián báró volt a közös pénzügyminiszter. Távozása után kevés szerencsével újításokkal kísérleteztek, amelyek sok tekintetben hozzájárultak a későbbi események bekövetkezéséhez. Amint ismeretes: Burián István báró akkor hagyta el a közös pénzügyminiszteri széket, amikor Aehrenthal utódjává Berchtold Lipót grófot nevezte ki a király. Régi szokás ugyanis, hogy a három közös miniszter közül csak egy legyen magyar származású. Berchtold kinevezése előtt Burián volt a közös kormány magyar tagja és hogy ne legyen ezután két magyar közös miniszter: Burián lemondott. A közös pénzügyminiszterséget akkor — 1912. februárjában — a király Bilinski lovagra bízta, aki máig is intézi a közös pénzügyeket és vezeti Bosznia kormányzását.

Burián István báró értékes államférfiúi képességeit nem hevertették sokáig parlagon. A mikor Tisza István gróf vállalta a magyar kormányelnökséget, az őfelsége személye körüli miniszteri tisztséget, amelynek ügyeit az első hónapokban, mint miniszterelnök maga intézte, Burián István bárónak adta át, aki a mai napig tagja is volt a magyar kormánynak és magyar miniszteri székéből tér vissza újból a közös kormányba, annak első miniszterévé.

Az új külügyminiszter Fejérváry Géza bárónak, a múlt évben elhunyt volt magyar miniszterelnöknek leányát vette feleségül és így sok magyar családdal van rokonságban. Egyidőben Aradon szolgált a hármashuszárnál rajcezi Burián Mihály huszárkapitány, aki apócaöccse a jelenlegi külügyminiszternek. Burián báró — ellentétben a most távozó Berchtold gróffal, aki csak törve beszélt magyarul — nemcsak magyar származású, hanem magyar érzésű és egyszerűen beszél is magyarul.

A Berchtold-korszak.

Azt a három esztendőt, amely 1912. február 18-tól a mai napig eltelt a monarchia külpolitikájának történetírója Berchtold-korszaknak fogja elnevezni, annyira magán viselte ez a három esztendő — nem épen a nagy alkotásokkal, hanem a sok kellemetlen, nyugtalanító, izgalmas eseménnyel — Berchtold Lipót gróf nagyuri, elegáns és nem szerencsés egyéniségének bélyegét.

A most ötvenkét éves főúr 1912-ben Aehrenthal Lexa Lajos halála után került az annexió válságát megélt monarchia külügyminiszteri székébe. Egy évvel azelőtt mondott le pétervári nagyköveti állásáról, amelyet 1907-től töltött be. Fiatalabb éveiben pedig párisi, londoni és pétervári követségeinkben haladt előre a diplomata pályán. Külügyminiszteri kinevezését sok tárgyalás előzte meg, amit annak

idején azzal okolták meg, hogy a volt pétervári nagykövet, aki a parlamenti viszonyokkal nem ismerős és nehezen tudná megszokni ezt a talajt, nem méltóan vállalta a feladatot. A parlamenttel soha se volt nagyobb baja Berchtold grófnak, annál több azonban a külpolitikával. Ezen a téren meglehetősen kényes helyzetekbe sodródott. A balkán háború idején a monarchia — illetve Berchtold kezdeményezte a státuskvó hirdetését és a balkán szövetség fényes hadieredményei után kénytelen volt meghátrálni azzal az elvvel, hogy európai Törökországnak érintetlenül kell maradnia.

A balkáni háború után Berchtold gróf az önálló Albánia gondolatával lépett elő és sok nehézséggel keresztül is hajtotta eszméjét: az albán fejedelemséget a hatalmak elfogadták. Albánia megalakítása azonban éppen egyik szövetségesünknek: Olaszországnak nem volt kedvére való és az az elkedvetlenedés mutatkozott később a világháború komplikációiban is, amikor az olaszok nem csatlakoztak a hármasszövetség másik két fegyverbe lépő államához. Wied Vilmos távozása és most Valona olasz megszállása a Berchtold-féle Albánia teljes bukását jelentette. — Utolsó nagyobb tevékenysége Berchtold grófnak az abbásiai entreme volt a múlt év áprilisában. Az azóta elhunyt olasz külügyminiszterrel San Giuliano márkival folytatott tanácskozások azonban — a későbbi események tanúsága szerint — nem voltak olyan jelentőségek, mint azt annak idején remélték.

Berchtold gróf felesége is magyar mánásleány: Károlyi Alajos gróf néhai londoni osztrák-magyar nagykövet leánya és a volt külügyminiszter ilyenformán sógora Károlyi Mihály grófnak, a függetlenségi párt vezérének. Berchtold grófnak Morvaországban és felesége hozománya és örökségeként Magyarországon is óriási kiterjedésű birtokai vannak. 1901. óta a magyar főrendiháznak is tagja a gróf, aki évek óta futtatja lovait versenypályáinkon.

Burián István báró a hadseregről.

Ma, amikor a háború közepén Burián báró a külügyminiszeri székbe kerül: kétszeresen érdekesek azok a sorok, amelyeket béke idején, még mint király személye körüli miniszter írt Burián István báró a Hadsereg, Hehs Aladár aradi katonai folyóirata 1914. évkönyvében. A múlt év februárjában kelt sorok itt következnek:

— A hadkötelezettség és a katonai intézmények rendeltetése és fontossága a külső és belső biztonság védelmében nem merül ki. Nagyon lényeges szolgálatot teljesít hadierőnk a testi és erkölcsi népnevelés terén. Nem jó volna, ha nemzetünk ifjúsága nélkülözne a katonaszolgálat edző befolyását. Az újonc begyakorlásában teste kiegyenesedik és arányosan fejlődik. Mozdulatai ruganyosak és kimerítőek lesznek, felfogása meglevonedik, rendhez és tisztasághoz szokik. De ép úgy kiegyenesedik jelleme is, annak férfias tulajdonságai nyernek oly kidomborítást, a melyt az egyénbe csak bele lehet nevelni, oktatás, példán és szabályzatok vaskezérezére által.

A katonaviselt ember a polgári életben is rendeztebb jobban örvényesül. Megtermeltsége külsőleg meglátszik. Meglecsülök majdnem minden téren a szolgálóban kifejlesztett tulajdonságokat.

Igy tehát a nagy terhek, melyeket védőerőnk fentartása reánk ró, nemcsak állami biztonságunknak árát képviselik, de megtérülnek nagyrészt a nemzet legnagyobb kincsének, emberanyagának, életreszóló megjavításában is.

„Fáradtra győzték magukat az oroszok.”

(Galiciát a béke zálogul tartják. — Fogytán az ellenség municiója. — Az eredeti orosz haditerv.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Berlin, jan. 13.

Milanó. A Corriere della Sera-ban Gatti tábornok ezeket írja az északi helyzetről: Ausztria-Magyarország erőteljes offenzívával kezdte meg a háborút, amelyben mindent, sőt többet ért el, mint adott körülményekben elérhetett. Megmutatta, hogy a jól szervezett katonai állam megállja helyét. Ellenségei talán többre mentek volna az eredeti orosz tervvel, ha az oroszok a Kárpátoknál, a szerbek a Dunán és a Drinán át betörnek az Alföldre, de ezen tervhez Szerbia gyengének érezte magát.

Erősen áll frontunk a Kárpátokban.

BERLIN. A Berliner Tageblattban Morant őrnagy a következőket írja: Keleten frontharok folynak majdnem Varsó alatt. Az osztrák-magyar front a Kárpátokban erősen tartja magát. Az oroszok — úgy látszik — „fáradtra győzték magukat.” Szövetségünk a monarchia Zaklitzynnél, a Dunajecen és Nidán szilárd maradt: ez a hadállás lényege.

Képtelen több támadásra az orosz.

Nápoly. A Mattino haditudósítója szerint az orosz hadsereg több támadásra képtelen. Veresége elkerülhetetlen és el is van határozva a békére, de kétségbeesetten örülök, hogy Galiciát a békétárgyalásokra zálogul megtartsa.

Elfogy az ellenséges munició.

Ungvár. Egy elfogott orosz tiszt elmondta, hogy az oroszok kénytelenek visszavonulni a Kárpátokból, mert a trén képtelen az elromlott utakon a csapatokat követni. Az ellenséges municiót már csak lóháton szállítják. Az orosz munició általában fogytán van, mert a Putilov gyár nagyrészt német mérnökeket internálták és elegendő orosz mérnök az üzem vezetésére nincs.

Newyork. Britkolumbiából a Novgorod orosz gőzös harminckettő waggon lőszert szállított Vladivosztokba, ahonnan a transzibériai vasút viszi a szállítmányt a harcra.

Visszavert orosz támadás.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az a nyugalom, amelyet a képtelenül rossz időjárás kényszerít a csapatokra, tovább tart az egész harcvezetésen Észak-Lengyelországtól a Kárpátokig. Az alámosott, mély talaj csak kisebb próbálkozások számára nyújt lehetőséget.

Ezek közül a támadások közül a legfrissebb az, amelyet az oroszok a Nida alsó folyásánál, a Visztulába való torkolata közelében kíséreltek meg. Különböző pontokon egy időben át akarták törni vonalunkat. Körülbelül négy zászlóaljjal támadtak ránk kitűnő állásaiból. A mi csapataink azonban fele uton megállították az előnyomuló oroszokat és könnyűszerrel nagy veszteséggel visszautasították a támadást. A megtorlatkozott ellenség a sötétség beálltával visszatért régi pozícióiba.

A folytonos esőzés miatt beállt szűnő pihenőhöz jutatta csapatainkat és ez a pihenés kitűnően ellátott hadseregünknek inkább kedves, mint a szállítási nehézségekkel küzdő oroszoknak.

A lengyelországi harcok.

Berlin, január 13. A Berliner Tageblatt jelenti Genfből: A Rjees katonai munkatársa érdekes részleteket mond el a Lengyelországban végbemenő katonai operációkról. Legelőször is megállapítja, hogy a német erők újabb való csoportosítása által, amely a Bzura és a Nida torkolata között történt, egy 165 mérföldnyi front keletkezett, három hadsereggel, összesen 15—18 hadtesttel. Abban a szögletben, amelyet a Bzura és a Rawka folyók alkotnak, a német támadás a folyók jobb oldalán halad, azonban a két folyó egyesülésénél a németek átkeltek a másik oldalra is. Minthogy a németek az utóbbi napokban a folyót uraló dombot megszállták, Kozlow és Sochacew között támadásba mentek át, ahol el is foglalták az oroszok első lövészárk vonalát.

Nem tagadható — írja a Rjees munkatársa — hogy a németek ezen a helyen igen értékes részleges sikert értek el. A következő napon a németeknek mégis kissé hátrább kellett húzódnok. Az oroszok előre látták azt az eshetőséget, hogy a németek megújítják csapatösszpontosításukat Varsó ellen. Ebből a szempontból az előtt a része előtt a frontnak, amely a moosaraktól északra húzódik, előre megállapított terv szerint védelmi vonalat rendeztek be.

A németek kénytelenek volnának Blonio és Grodysk között, a Bzura—Rawka és a Varsó vonal fele útján egy újabb nyílt csatát elfogadni, ha tízenyolc hadtestükkel és nehéz tűzerejükkel egyáltalában kioroszakolnák a Bzura-vonalat. Csak nyílt területen lefolyó csata után támadhatnák meg a varsói erődvonalat.

Elcsapott és elesett orosz tábornokok.

Kopenhága. Pétervárról jelentik, hogy újabban ismét tízenyolc orosz tábornokot csaptak el.

Frankfurt. Pétervárról jelentik: A legújabb orosz hivatalos veszteségjelentés, amely az Inowldz körül vívott ütközet elesettjeiről és sebesültjeiről szól, négy orosz tábornok nevét közli a halottak között. A tábornokok a következők: Richter, Scholl, Konstantinow és Kohlschmiedt.

Orosz untauglichok szemléje.

Zürich. Pétervárról érkező jelentés szerint Oroszországban kihirdették az eddigi katonai szolgálatra alkalmatlannak szemléjét, amelyre az 1875—1895. között született egyének kötelesek megjelenni.

Az oroszok pusztításai Galiciában.

Krakó. A „Czas” érdekes dolgokat közöl a nyugatgalicai petroleumtelepek sorsáról. A lap megbízható értesülései szerint, a nyugatgalicai naftatorrások és petroleumfinomítók legtöbb igazgatója és tisztviselője még az oroszok megérkezése előtt eltávozott az üzem helyéről. Csak a gliniki finomító igazgatója, Margam-

polezky maradt vissza és az ő intervenciójának köszönhető, hogy a finomító elé orosz őrséget állítottak, úgy, hogy fosztogatástól meg volt kímélve. Az oroszok a finomító-gépteremben négy élelmiszerraktárt rendeztek be és midőn a helyiségből távoznok kellett, a gépterem épületét felgyújtották, hogy a benne levő élelmiszerkészletet megsemmisítsék. A raktár égése négy napig tartott, de a többi gyári épület nem szenvedett nevezetesebb kárt. A következő napokon a környéken dúló harcok közben néhány arapnell esett le a finomító közelében, de jelentéktelen kárt okozott.

Másképp történt Jaszlóban, ahol december 14-ikén tűzvész támadt, amely a finomítót elhamvasztotta. A tűz három napig tartott. A

tisztviselők és munkások lakóházait is elhamvasztotta a tűz. A libusszai finomítónak a tűben egész készlete odaveszett. A limanovai és krosznói finomítók alig szenvedtek kárt. Bár a harcok alatt egyes ágyulövedékek tüzet okoztak, ezt mindannyiszor sikerült eloltani, mielőtt még nagyobb méreteket ölthetett volna.

Krakó, január 13. A Curjer Polski jelenti: Lembergől északra Belzec városát az oroszok teljesen felégették. A háromezernyi lakosságból csaknem mindenki elmenekült. Nagy a pusztulás Zolkiev és Ravaruska városokban is. Lembergől délre az orosz uralom bestialitását súlyosan megéreztek a következő városok: Halics, Bueac, Kupycynca és Corikov.

A entente harcai Flandriától a Kaukázusig.

(Megújult a küzdelem az Yser mentén. — Párist Zeppelinektől féltik. — A Dardanellák kérdése. — Az oroszok kaukázusi veresége.)

Távirati tudósítás.

Berlin—Konstantinápoly, január 13.

Havre, január 13. A belga hadügyminiszter közlése szerint a flandriai harctéren élénknek az akciók. Nagy baja a tervezett belga-angol-francia offenzívának a rendkívül kellemetlen időjárás, a sok eső és áradás által teljesen sártengerre vált és másutt magasan vízzel borított talaj. Az angol segítő csapatok első része ugyan kikötött és a frontba állt, de ezeknek harcbaállásával még nem lehet felmutatni semmi sikert. A La Bassée csatorna körül ágyuharc folyik szakadatlanul és egy ponton gépfegyver- és puskaharc. Több községet a németek kiűritettek, de a szövetséges csapatok náposanek abban a helyzetben, hogy a német csapatokat kövessék a többnyire megmaradnak eredeti pozícióikban.

Tüzérségi harcok Nieuportnál.

Berlin, január 13. A Deutsche Tageszeitung jelenti Londonból: Siuisben tegnap reggel ismét erős ágyudörög volt hallható. Nieuportnál és a partvidékeken valószínűleg tüzérségi harcok folynak.

400.000 angol harcol Flandriában.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung értesülése szerint Flandriában négyszázezer angol fehérbőrű katona harcol a gyarmati színes katonákon kívül.

Belgium hadiköltsége.

Brüsszel. Belgium hadiköltsége újévig egymillió franc. Ebből hatszázmilliót Anglia és Franciaország előlegezett a belga kormánynak.

Elpusztult a Garibaidi-légió.

Mianó. A Corriere della Serának elmondta Garibaldi Ricciotti az olasz légő Leo laonnál történt pusztulását. A német ágyuk két századot megsemmisítettek, egy zászlóalj szuronyrohamban szenvedett tömérdek veszteségeket. A légió egyhamar a tűzbe vissza nem is térhet, mert tisztje alig maradt.

Párist védik a német légi támadástól.

Páris, január 13. A Temps jelenti: Páris lakosságát a sajtó újján nemsokára arról értesíti, hogy az utcai világítást csökkenteni fogják, hogy a várost a Zeppelinek és más repülőgépekkel való bombázásától ezzel is megóvják.

Berlin, január 13. Genfi jelentések szerint a párisi lakosság az utóbbi időben ismét nagyon aggódik a német repülőgépek és Zeppelinek miatt. A katonai hatóságok a lakosság

nyugtalanágát látván, a lapokban hivatalos értesítést tettek közre és közölték, hogy Millebrand hadügyminiszter Gallieni tábornok, valamint a légihajóosztály főnökének kíséretében megsemmisítette a Páris környékén a német légihajók üldözésére és feltartóztatására berendezett intézményeket és a legnagyobb meglepetésének adott kifejezést. A hatóságok ez értesítéssel kívül utasításokkal látták el a közönséget, hogy ellenséges légi járművek közeledése esetén miként viselkedjék.

Elpusztult angol Dreadnoughtok.

Bécs, Essenből jelentik a Fremdenblatt-nak: A Rheinisch-Westphälische Zeitung a következő táviratot Rotterdamból:

— Londonban, de egész Angliában is másként híresztelik, hogy nemcsak az Audacious nagy brit csatahajó pusztult el német ármakon, a mint azt az angol tengerészeti kormánykénytelen volt bevallani, hanem más nagy csatahajók is. Londonból Rotterdamba érkezett utasok most hírül hozták, hogy az angol fővárosban egész nyíltan beszélnek és hivatalos részről eddigelé egy árva szóval sem cátozták meg, hogy az Ajax nagy csatahajó elsüllyedt. De míg az angol kormány sajtóirodája az Ajaxról hallgat, sietett megcáfolni több nagy amerikai lapnak azt a jelentését, hogy a Thunderer nagy csatahajó az Északi-tengeren december 7-én legénységével együtt elmerült.

A Dardanellák sorsa.

Mitlene, január 13. Az angol-francia flotta, mely két napon át relative nyugodtan volt a Dardanellák előtt, szombaton és vasárnap ismét erősen lőtte az erődöket. Az erődök viszonzták a tüzelést, a hadihajók és torpedók nem tettek jelentékeny kárt az erődökben, hasonlóképpen az erődök tüzelése sem érintette a szövetséges flottát.

Bukarest, január 13. Bazianu román liberálispartí képviselő kijelentette, hogy nem szabad a Dardanellákat orosz kézre engedni.

Az oroszok vereségei a Kaukázusban.

Konstantinápoly. Az Urmiától az oroszok által fellegyverzett kurd törzs legelső alkalommal az oroszok ellen fordult és sok orosz megölve, átmenekült a török táborba.

Berlin. Kopenhágai lapok jelentik, hogy az orosz kaukázusi sereg visszavonult Tifliszbe.

Pétervár. A Russkoje Slovo írja Teheránból: A mesetekben népmagyások vannak az angolok és oroszok ellen. A perzsák mindinkább többen legyvert fognak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Horváth Kálmán bpesti színpadának fellépte „Mese egy közkatónáról.”
Péntek: Moxitündér, operette, új szereplőkkel.

Szombat: Táncoshuszárok. Repriz.

* A színház hírei. Táncos huszárok, amely operett szombat és vasárnap kerül színre, teljesen új díszletekkel és teljesen új porosz egyenruhákkal, teljesen bepróbálva kézen várja az előadást. A főszerepeket Pataky Vilma, Rontay, Fülöp Lona, Benkőné, Győző, Barics, Járny, Polgár, Deily, Vár, Virág játsszák. — Szőke Pepi az e héten nagy sikert aratott új operette legközelebb, vasárnap délután kerül színre. — Meghalt a golyó: német énekes bohózat, amely az Urániában szüfolt házakat csinált, mint énekes bohózat hétfőn kerül a színházban színre.

* Nelly, a mecsár virága. (Szereplős újdonság második része az Urániában.) A színpados társadalmi drámákat érdekességében és szépségében messze felülmúlja a színház hatalmas sláger újdonsága: Nelly. A hatalmas filmet két részben adatta elő a színház, és már az első rész is óriási sikert aratott, a tegnapi bemutatott második része a dráma ezt a sikert százszorosán felülmúlta. A dráma igazán érdekességet meséje, a gyors egymásutánban előtűnő lepergő fordulatok drámai jelenetek, a cselekmények változatosága, a kiállítás fényessége és a rendezés művészi tökéletessége, párosulva a szereplő színészek kitűnő játékával, kiknek élén Tony Sylvia szinte önmagát is felülmúló, tökéletes, művészi alakítást nyújt, már előre biztosította a film nagy sikerét és a közönség reményeinket valóra váltotta. A tegnapi bemutató nagyszámu közönsége a legnagyobb érdeklődéssel, figyelemmel nézte végig a filmet és a minden oldalról megnyilvánuló meleg érdeklődés és elismerés volt a képnek legnagyobb dícsérete. 5

* A harcban elesett, megsebesült, vagy kitüntetett s foglyul esett hőseink megörökítését előzsa „Az 1914–15. éves háború hőseinek aranykönyve” című, előkészületben levő nagyterjedelmű mű. Mindenki, akinek elesett, megsebesült, kitüntetett vagy foglyul esett hozzátartozójának fényképe rendelkezésére áll, küldje azt be haladéktalanul, egy rövidke életrajz kíséretében, a mű kiadóhivatalához, Lipótkörut 29. A közzététel teljesen díjmentes. A mű 4 csoportozatra oszlik: 1. törzstisztek, 2. tisztok és önkéntesek, 3. altisztek, 4. legénység. A mű díszes vaskos kötetben jelenik meg s előfizetési ára 6 korona. A műnek könyvkereskedelmi ára megjelenés után 15 koronára. Előfizetések ugyancsak „Az 1914–15. éves háború hőseinek aranykönyve” kiadóhivatalához, Lipótkörut 29. intézendők.

* Betty Nansen — A kalandornő. (Az Apolló csütörtöki premijére.) Aki visszaemlékszik „A negyvenéves asszony” gyönyörű filmjére, az tisztában van azszal, hogy milyen művészi eseményt jelent Betty Nansen újabb szerepében való bemutatkozása. A szerelemes, szenvedő asszony vonaglóása szinte fárasztó volt az idegeinkre, annyira a lelkével játszotta meg Betty Nansen emlékeztetés szerepét, s mely ismérté tette a nagy tragika nevét az egész művelt emberiség előtt. Most egészen más zsánert szerepben mutatkozik be. Művészi skálájának határtalan perspektívája nyílik meg előttünk. A kalandornő című nagy koncepciójú drámában, amelynek csodás filmjét csütörtökön mutatja be először az Apolló-színház. A bemutatásra kerülő dráma mesészövege rendkívül érdekesítő. A nagyszabású dráma kívül kárpát harctéri felvételeket és egy végtelenül bájos német humoros képet (Ha Napoleon lehetnék) vetít új műsorán az Apolló. 8

* „Onagysága nem tud nemet mondani” legközelebbi vígjátékláger az Urániában. 5

H I R E K.

Német katonák ünneplése Temesvárott.

(Átutazó szövetséges csapat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, január 13.

Tegnap este érkeztek meg Temesvárra a német katonák, akik innen tovább utaztak a délvídekre. Temesvár városa lelkes szeretettel, ünnepélyesen fogadta a kedves vendégeket. A pályaudvar előtt ezernyi tömeg várta a németeket és mikor nyolc óra után berobogott a vonat, a házi zeneke a „Heil Dir im Siegenkranz” erőteljes hangjaival fogadta az érkezőket, melyet a jelenlevők nagy csöndben, teddlen föl hallgattak végig.

Rövidre rá az egyik kocsiból egy katonai, jellegzetes arcu német tiszt ugrott elő, Hoffmann százados, zászlóaljparancsnok és rövid, testes jelentést tett Hess Rezső altábornagynak a megérkezéséről. Hess altábornagy szívélyes, meleg szavakban üdvözölte a hűséges fegyvertársakat, majd bemutatta a német századosnak a várakozó notabilitásokat.

A lelkes csapat ezután az élmezési depóhoz ment, ahol vacsora fogadta a messziről jött katonákat, a tisztek számára pedig a városi vigadóban rendeztek nagyszabású bankettet. Az elszállásolás után kimenőt kaptak a vendégek és kisebb-nagyobb csoportokban bejárták Temesvárt, amelynek polgárai mindenütt a legnagyobb szeretettel vették körül és ünnepelték hűséges szövetségeseinket.

A német katonák ma délelőtt hagyták el Temesvárt. Vállra vetett fegyverrel vonultak végig a városon a sok ezernyi tömeg éljénindala közepette. A hölgyek virágokat dobáltak rájuk, kendőket lobogtattak és példátlanul lelkes volt a bucsuzkodás. A most Temesvárott keresztülvonult csapat csak egy része a Délvídekre váró német csapatoknak. Érdekes nyilatkozatot tett a németek parancsnoka az elutazás előtt:

— Mi németek csak érezni tudunk, mélyen, őszintén, kimondani már nehezebb, hogy milyen hatást tett reánk a temesvári közönség által rendezett nagyszerű fogadtatás.

— Kisebb ügyek Arad város közgyűlésén. Lapunk más helyén foglalkozunk azzal a két jelentékenyebb ügyel, mely ma foglalkoztatta Arad város közgyűlését. A tárgysorozaton szereplő ügyek közül még megemlítjük a következőket: A közgyűlés Kővér Zsigmond városi kamarának 3 hónapi szabadságot engedélyezett. — Stepanov Mihály orosz alattvaló ama kérvényét, hogy Arad kötelekebe felvegyék, nem teljesítette a közgyűlés, mert iratai nincsenek rendben. — Salacz Béla aljegyzőnek újabb 4 hónapi szabadságot engedélyeznek, de az ő fizetése terhére — Salacz kívánására — egy díjnotát fognak alkalmazni. — A 33. gyalogezred új parancsnoka, Wallner Ferenc tudvalevőleg hangulatban levélben újévi üdvözlést küldött Arad közönségének. A közgyűlés most hasonló szellemű átiratban köszöni meg a hős ezred jókívánságait s egyben Wallner ezredesnek szerencsét kíván abból az alkalomból, hogy a III. osztályú vaskoronarendet kapta. — A városi bizottságokba a múlt évben működött tagokat megválasztották, de a jogügyi bizottságba kiküldték még Schütz Henriket, a pénzügyi bizottságba Szabó Albertet, a gazdasági székbe Czukor Lászlót. — A város írószereinek szállításával a Bloch II. céget bízták meg. Az aradi színház tagjainak ama kérvényét, hogy a szezon elején megadott kedvezményt a város februárig hosszabbítsa meg, teljesítették.

A Vörös Félhold számára ezer koronát szavazott meg a közgyűlés.

— Diplomata és katonatiszt afférje. Bécsből jelentik: A déli vasut egyik kocsijának szakaszában előkelő társaság tért vissza Mödlingből Bécsbe. A társaság franciául és angolul beszélgetett. A szakaszban utazott egy katonatiszt, aki felszólította a társaságot, hogy beszéljenek németül, amire az egyik ur azt felelte, hogy ő sveici. Minthogy továbbra is az említett nyelveken társalogtak és mert egyik urnál fényképező készülék volt, a tiszt, a vonat beérkeztek a bécsi állomásra, a katonai őrség-főfelügyelő hívta fel az előtte ismeretlen urakra és hölgyekre.

Csakhamar csődület támadt. A társaságot igazolásra szólították fel, mikor a vonatnak egy másik kocsijából kiszállt néhány ur, akik kijelentették, hogy ők is a feltartóztatáshoz tartoznak és ők is kötelességüknek ismerik, hogy igazolják magukat. A körülállók legnagyobb meglepetésére kitűnt, hogy Beck-Friis báró svéd követ, Choffot sveici követ és Lerche dán ügyvivő, valamint több akkreditált diplomata és felesége jutottak kellemetlen helyzetbe.

Minthogy az összecsozdult közönség az igazolás előtt fenyegető magatartást tanúsított, a pályaudvar parancsnok a társaságot az őrszobába kéréste és a pályaudvart kiürítette. Mikor meggyőződött, hogy az illetők csakugyan diplomaták, bocsánatkérés után elbocsátotta őket.

A külügyminisztérium szükségét látta annak, hogy az illető követiségek vezetőitől a félreértésért bocsánatot kérjen.

Minthogy Bécsben a legképtelenebb hírek terjedtek el az említett híresek módon leírt eseményről, az illetékes tényezők azt a felszólítást intézik a közönséghez, hogy az idegen nyelven beszélőkkel szemben tanúsítson türelmet, mert természetes, hogy senkit anyanyelve használatától eltérni nem lehet.

— Egy fiatal diák-író könyvei. Nagyváradon, Láng József kiadásában két könyv jelent meg. Az egyik szindarab, a címe: „Álomlovag”, a másikban három tanulmány van, a kunc költészetéről, március 15-ikéről és Wagner Richardról. A könyvek írója Láng István, a székelyudvarhelyi főreáliskola hetedik osztályának tanulója. Nálunk Magyarországon szokatlan, sőt a középiskolák fegyelmi szabályzatában tiltott dolog, hogy iskolai tanulók irodalmi téren a nagy nyilvánosság előtt szerepeljenek. Az irodalmi ambíciók az önképzőkörben találhatnak kielégítést és az irodalmi alkotások rendszerint inkább is valók ide, mint a közönség elé. De Láng István könyvei felülmúlják az önképzőkörök megszokott nivóját. Értékes, komoly munkák, meglepően komolyak, ha tekintetbe vesszük, hogy tizenhét év tapasztalatánál többet nem gyűjthetett az írójuk, akinek máris kiforrott tehetsége hihetőleg még izmosabb, erősebb lesz az esztendő mulásával. Az Álomlovag az álmok rajongó, javíthatatlan hőst festi, kitűnő jellemző erővel. A három tanulmány mindegyike tartalmas, okos munka. Láng István könyveit Aradon is árulják és a fiatal író maga is tulajdonképpen aradi származású. Az édesapja Láng József nagyváradi nyomdatulajdonos, törvényhatósági bizottsági tag Aradról került Nagyváradra és a családnak ma is élnek Aradon rokonai.

— Eljegyzés. Jáki Tóth Béla m. kir. honvédszázados leányát Sárkát eljegyezte itt. körtvélyesi Sárvély Dezső.

— Bevonulók részére meleg alsóruházatok, sweaterek, takarók és katonai felszerelések legolcsóbb árak mellett kaphatók Fodor és Halász uri divat üzletében Aradon, Fehér Kereszt szálló épületében.

— Olaszországban erős földrengés volt. Budapestről jelentik: A budapesti földrengést jelző készülékek ma reggel közvetlenül nyolc óra előtt óriási katasztrófális jellegű földrengést jeleztek a közelben, pár száz kilométernyire innen. A rengés oly erős volt, hogy a szeizmográf-készülék egyik tüje egészen kiugrott és a kilengések több centimétert, 6–13 centimétert is meghaladtak. Mint később kitűnt: a földrengés Olaszországban volt, amiről a következő táviratok számolnak be:

Róma. Reggel nyolckor a lakosságot erős földrengés riasztotta meg.

Nápoly: Nyolckor reggel heves földrengést észleltek, amely husz percig tartott. A lakosság rémülten menekült a házaikból.

Monterondo: Több lakóház, a városháza megsérült, két ember meghalt a földrengés következtében, amely reggel 8 órakor mutatkozott.

Róma. Olaszországban a földrengés sok városban pusztított. Eddigi jelentések szerint Jennében a templomtorony összeomlott, Subiatóban a székesegyház omladozik, Peroliban többen elpusztultak, Terre Kajetanban a templom és több ház összedőlt és több halott van.

Róma. A földrengés az egész városban, valamint a Vatikánban kisebb károkat okozott. XV. Benedek pápa földrengéskor éppen könyvtárában volt, ahol letérdelt és imádkozott. A Szent Péter bazilikának százötven ablaka összetört. Ez ideig negyven halottja és több száz sebesültje van a földrengésnek. Perruggiában óriási károkat okozott a földrengés, de erről még nincsenek részletek.

— Nikolajevics nagyherceg levélpapírján ír egy színész. Kassáról jelentik: Palágyi Lajoshoz, a miskolci színtársulat igazgatójához érdekes levél érkezett néhány nappal ezelőtt az északi határtól. A levelet Marosi Géza a társulat szerződötett baritonistája írta, a ki mint tartalékos tiszt teljesít József főherceg ezredében szolgálatot.

A katonai színész levelének kedves tartalmán kívül az kölesönöz rendkívüli érdekességet, hogy a levél az orosz hadsereg főparancsnokának, Nikolajevics Nikolaj nagyhercegnek levélpapírján van írva, a melyhez egy sikerült zsákmány alkalmával jutottak a katonák.

A levélpapír a közönségesnél nem sokkal finomabb papíros. Bal felső sarkában hatalmas ciril betűkkel a következő orosz felírás ékeskedik:

Komandir 13-ro General Feldmarschal Velikahó Knyazja Nykolaja Nykolajevicsa polszka. Pocsaszi Odesza.

A levélben Marosi azt írja, hogy a temesvári hadtest törzsszázadához van beosztva. A parancsnoka József főherceg, a kit az új év alkalmával a legénység nevében én köszöntöttem fel. Kitűnő magyarsággal válaszolt s a tisztelgés után magához hivatott és érdeklődött felőlem. A mikor mondtam, hogy a miskolci színházhoz vagyok szerződve, igen örült, úgy mond, hogy ő ismerős Miskolcon, aztán kaptam egy szívtól tőle s ha isten segít és ha megyek, lesz egy szép emlékem. Az orosz levélpapír az orosz fővezér, Nikolajevics nagyherceg szolgálati blankettája, a melynek bal felső sarkában a következő felírás van: Dukla szorosban fogtuk el. Alább vettem én is ki egy pár darabot.

Német hajók árverése Londonban. A napokban tartották meg Londonban az elközbött német kereskedelmi hajók első nyilvános árverését. Ot gőzöst árvereztek el, amelyek összesen 130,725 font sterling vételáron keltak el. Az angol lapok szerint ez az eredmény nem valami nagyszerű, a hajók jóval valódi értékükön alól keltak el, ami kétségtelenül arra vezethető vissza, hogy a vásárlókban nincs nagy bizalom a kalózkodás iránt, a mi a mostani generáció előtt meglehetősen idegen intézmény és így attól félnek, hogy békekötés után megint vissza kell adniuk a hajókat. Az árverés a nagy kereskedelmi csarnokban folyt le, ahol már jóval a megnyitás előtt körülbelül ezer érdekelte gyülekezett. A jelenlévők nagy részét nem a vételkedv, hanem a kíváncsiság hozta el, hogy tanui legyenek a hajóiparra nézve bizonyos mértékben történelmi aktusnak. Az árverést a zsákmányolási törvény felolvasásával nyitották meg, amely tizenegy terjedelmes fejezetben sorolja fel azokat a feltételeket, amelyek megkívánatnak egy elkobzott hajó megszerzéséhez. Legfontosabb a 9. fejezet, amely előírja, hogy „a vevő nem lehet ellenséges állam alattvalója, sem külföldi, sem külföldi testület, sem külföldi ellenőrzés alatt álló testület. A vevőnek minden esetben be kell bizonyítani az admirális előtt, hogy ezeknek a feltételeknek tökéletesen megfelel és hogy elvállalja a teljes felelősséget e szabályok megsértéséért.”

A törvény felolvasása után hozzáfogtak a tulajdonképeni árveréshez. Először az egyfedélzetű „Ulla Boog” került kikiáltásra. A hajót 1908-ban építette Rostockban a Neptun-részvénytársaság, 1698 tonna tartalmu. Az első ajánlat 14000 font volt, ezt 100, majd 50, végül 25 fonttal licitálták túl és 23,150 font sterlingért a hajó a Messrs Baird hartlepooli cég birtokába jutott. Különös elégtétellel állapították meg a résztvevők, hogy az első hajót éppen egy hartlepooli cég vásárolta meg. Ezután a „Marie Glaser” került árverésre (1317 tonnás, építette 1905-ben a rostocki Neptun-részvénytársaság). Ezt is a hartlepooli cég vette meg 18,225 fontért. Egy kis egyfedélzetűt, a „Franz Horn”-t, (1314 tonnás, épült 1898-ban) 1600 fontért vették meg Messrs F. Jones & Co. Cardiff. A „Nauta”-t egyfedélzetűt (1137 tonnás, épült 1900-ban) a Messrs. Robertson, Cooper & Co. brierley-hilli cég vásárolta meg 12,550 fontért. Legvégül a „Schlesien” nevű gőzös, a Norddeutscher Lloyd társulat tulajdona került árverésre. Mikor az árverező ki-mondta a gőzös nevét, több jelenlevő a körülállók ironikus tetszésnyilvánítása mellett a Marseillaisot kezdte énekelni. A gőzös fel van szerelve látókészülékkel tengerelatti naszádok számára, de ez nem került árverésre, mert a megszerzéséhez külön engedély kell a koronától. Az első ajánlat 25,000 font volt, lassanként 65,200 fontra verték fel az árát és ezen az áron vette meg a hajót a Messrs. W. Thomas & Co. liverpooli cég. A hajó 5536 tonnás és a Lloyd társulat különös tervei alapján 1907-ben épült Fleinsburgban. A „Schlesien” megvásárolásával véget ért az árverés. A jelenlévők ezután megéljenézték a brit flottát és elnékeltek a „Rule Britannia” nemzeti himnuszot. Az árverés bevételeit egy külön alaphoz csatolták, amelyet a háború végén az angol haditengerészet tisztjei és legénysége között osztanak.

A gondolatolvasó. A Hungária kávéházban ma délután feltűnt egy magas, torzonborz szakállu uriember, aki felajánlotta a kávéház vendégeinek, hogy kitalálja gondolataikat. Elmondotta, hogy hamburgi származású, nagyon híres gondolatolvasó és a vendégek előtt produkálta is magát. Mikor megkérdezték tőle, hogy hány éves, azt válaszolta: „harminchat vagyok.” A társaság egy tagja osodálkozását fejezte ki, hogy erőteljes férfikorban levő német ember létére miért nem szolgálja fegyverrel hazáját. Az idegen erre kalandos történetet mesélt el a boxer-lázadásról, amikor mint tengerész szolgált a távol óceánokon, a hajó pedig, amelyen szolgálatát teljesítette, egész legénységével együtt elsüllyedt, egyedül ő maradt életben. — Gondolatolvasó létére tudnia kellett volna — vetették közbe — hogy az a hajó el fog elsüllyedni, hát miért szállt fel rá? — Igen, tudtam előre, hogy a hajót katasztrófa éri, de azt is tudtam, hogy én életben maradok. A gondolatolvasó még egyéb kalandos történeteket is mesélt,

munkájáért pedig végezetül természetesen pénzt fogadott el. Beresz Ferenc rendőrkapitányának tudomására jutott a gyanús idegen kávéházi szereplése, előállította a rendőrségre, ahol kiderült, hogy nem német, hanem magyar alattvaló, foglalkozására nézve állítólag artista, de kellő okmányokkal nem tudta magát igazolni. Éppen ezért a rendőrségen őrizet alá vették, beszerzik közelebbi személyadatait is és a kihágási bíróság fog itélkezni felette, amiért engedély nélkül pénzért gondolatokat olvasott.

A bevonulók figyelmét felhívjuk a Chick uri divat üzletre, Arad, Andrássy-tér 15. Pannónia-szállodával szemben, ahol teveszőr-szövet, alsó nadrag, takaró, harisnya, valódi dr. Jäger selyem és japán papír-alsóruhák, hátzások és más hadfelszerelési cikkek legolcsóbban beszerezhetők. 191

Vizmentes hadicsizmák, hadi cipők, hócipők és előírások-lábszárvédők óriási nagy választékban Weinberger János kizárólagos cipőraktárában Andrássy-tér 20. szán. 201

Az új ügyvédi nyomtatványok Kerpelnél.

LEGUJABB.

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentéseit.

Erkezett éjjel 3 órakor.

(Táviróda, cenzurázva.)

Páris. A Journal írja: Hazatérő utasok elbeszélnek, hogy a Szuez-csatorna partjain angol táborokat, új erődítményeket láttak. Allandóan aviatikusok röpködnek a csatorna felett. A csatornából kijövet ötvennyolc csapatszallító gőzzel találkoztak, melyeket hajóraj kísért.

Pétervár. A Russkoje Slovo hire szerint Japánban súlyos gazdasági krízis fenyeget.

BUDAPEST. Száz zentai honleány a hadügyminiszternél katonának jelentkezett. Azt kéri, hogy hadtápszázadhoz osszák be őket száz tegyvertforgatni tudó hadtápos katona helyett.

Páris. A kamara megnyitó ülésén Mackau korelnök kijelentette, hogy Franciaország egyetlen gondolata az ellenség leverése, ezért elszántak magukra venni minden áldozatot.

London. A zsákmánybíróóság több Németországba szülő hajórakományt lefoglalt.

Kopenhága. Az orosz egészségügyi hivatal eirendelte, hogy a katonáskodás alól tilos felmenteni azokat, akik foghíjasok, hüvelyk vagy mutatóujjuk hiányzik.

Krisztiania. A norvég kormány jelenti: Az angol kormány lefoglalta a Norvégia által angol hajógyárnál rendelt két páncélos hajót.

Bécs. Berchtold gróf lemondott külügyminisztert a király délután kihallgatáson fogadta és a Szent István-rend nagykeresztjét a gyémántokkal adományozta neki. Berchtold már három éve foglalkozott a lemondás gondolatával és most végre elfogadtatott. Lemondása nem politikai okokból történt.

HAMBURG. Szemtanuk elbeszélése szerint Lengyelországban a legutóbbi hetekben kétszázötvenöt községben volt pogrom. A szteszevei zsinagógában tizenöt zsidót, Kildobozban tizenkettőt felakasztottak. Kildobozban az áldozatok feleségeit hajszolták az akasztáshoz szükséges kötelek után. Sok fiatal zsidót megcsonkítottak, a Lublini kormányzásban hetvennyolc. Besszarábiában nyolcvanhét zsidót akasztottak fel.

Bern. A svájci cenzúra elközböztette a Matin január tizenegyediki számát, amelyben a né-

met-császár, a trónörökös és a braunschweigi herceg és több német tábornok, arcképét, sőt szövegét közölte a francia lap.

Éjszakai harc

Trebinje alatt.

(Egy sebesült főhadnagy a montenegróiakról. — Mit hazudik az entente balkáni ellenségeinknek?)

iz Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

Höfer vezérőrnagy jelentéseiben legutóbb ismételt megemlékezett arról, hogy Trebinjé-től délre harcban állunk a montenegróikkal. Ezzelről a harcokról mondott el érdekes részleteket a déli frontról visszaérkezett sebesültek közt levő magyar tiszt, aki a montenegróiak legutóbbi éjszakai támadása alkalmával sebesült meg.

Hetek óta Trebinjén túl, csaknem a montenegrói határig előretolt pozícióban táboroztam csapatommal. Nem volt támadás a oldalunk, csak vártuk a parancsot, mikor mozdulhatunk már az esőtől felázott földalatti üregéből. Napokig voltunk el egyetlen puskalövés nélkül. Természetesen minden infézkedés megtörtént, hogy egy esetleges éjszakai támadás készen találjon bennünket, járőreink messze elkalandoztak a határig, mi meg nyugodtan meg voltunk az árokban, a sátorban; ettünk, ittunk, nótáztunk, volt közöttünk egy színészkatonája is, az meg tréfákkal tartott el egész nap, azt hitték, hogy ez már így lesz mindaddig, míg felvirrad az a nap, amikor megfigyelhettünk a szerbeknek. Karácsony másodnapján még istentiszteletet is tartottunk. Este ellenőriztük a posztokat, azután mi, tisztek lefeküdtünk a sátorba és elbeszélgettünk este kilenc óráig. Már éppen elfogott bennünket az álom, amikor bejött az őrmester és jelenti:

Főhadnagy urnak jelentem alássan, ma éjszaka készült valami. Odaát — és ezzel a fekete hegyek felé mutatott — több apró fénypontot vettünk észre. Ugy látszik, most kusszák a hegyeket a montenegróiak. A posztok rendben, végigjártam valamennyit, a legénység ébren, főhadnagy ur, gyerünk előre, fizessünk a kutyáknak. Hadd tudják meg, milyen a magyar virtus karácsony napján.

Félpere alatt rendben voltunk valamennyien. A kapitányunk megbeszélte velünk a teendőket és azután mentünk előre. Lassan, óvatosan, minden levélzörgésre ügyelve, mentünk előre talán két kilométert. Semhol semmi nesz. Már bosszankodtunk is, azt hittük, hogy az őrmester tévedett, amikor egyszerre mi is észrevettük az apró fénypontokat. Ide oda imbolygó gyenge világosság volt, úgy látszik, kivilágosították maguk előtt az utat a montenegróiak. Óvatosan ámentünk egy kirtott erdőn és amikor már túl voltunk rajta, valamennyien a földre hasaltunk. A hegy tetőjén voltunk. Tőlünk száz méternyire kezdődött a szakadék és azontul már csak montenegróiak voltak. Amint az utolsó szó is elhangzott és mi figyelni kezdtünk, egyszerre eldőrdült messziről egy puskalövés. Még a villanást is láttuk. Mi még mindig vártunk, egyetlen egy lövést sem volt szabad tennünk, amíg a tulsó hegyre nem érnek fel a montenegróiak. A mi tervünk ugyanis az volt, hogy oldalról támadjuk meg az ellenséget és ezért kellett megvárunk, míg a szemközti hegyre fel nem ér az oldalvéd. Talán félórával később, hogy mi elhelyezkedtünk, megtörtént az összeköttetés és mi biztosított állásban voltunk. Nikita emberei, úgy látszik, észrevették mégis bennünket, hogy mint volt ez lehetséges a bor-

Legközelebb bemutatásra kerül az Apollo-ban: A nagy éjszaka „Ghettó leánya

(Egy köztársaság bukása) című 3 felvonásos dráma.

dráma
az oroszországi zsidótüldözésből.

szalmas sötét, hideg éjszakában, még ma sem tudom, de tény, hogy jól figyeltek odaát is. Az első lövés után még kínosabb lett a csend. Mi már türelmetlenkedtünk, füstünk és egymás mellett basalva, bizony jó vastag áldás hullott a nyomorultak fejére. De a parancs az volt, hogy közvetlen közelbe engedni az ellenséget és így nem volt más tennivalónk, mint kitartottunk csaknem hajnalig egy helyben. Öt óra felé aztán eldördült oldalról a tűz. Hátra kaptak a mieink a montenegróiakat, akik oldalról és hátulról puskatús közé kerülve, futottak mi felénk. Persze most már velünk sem lehetett bízni. Szerettünk volna a gazembereknek rohanni, leprítani őket, de nem lehetett. Előttünk volt a szakadék és így mást nem tehattunk, mint egészen a hegy széléig kuszunk előre és azután neki eregettük a sortűzet az ellenségnek. Nagyon pontosan lőttünk, minden lövésünk talált. Odaát a fegyverdörgésbe belejajdult a montenegróiak kiáltása. Akárcsak az indiánok, úgy ordítottak. Folyton ezt hallottuk:

— Ne pucajte! Ne pucajte!

Annyit jelent ez, hogy ne lőjjetek. A szegények talán megadták volna magukat, de ki megy át ilyenkor éjszaka, ezer veszedelem közt a másik hegyre, hogy megával hozzon néhány dühös rácot. Mi csak lőttünk bizony szaporán és ritkítottuk az ellenség sorait, akik pedig, mint utóbb megállapítottuk, voltak egy százalójra való. Velein azután megtörtént a baj. Tulságos közel mentem és egy golyó a vállamon ért. A seb csak könnyű, két hét alatt ismét a helyemen leszek. Amikor már vonaton voltam és idehoztak a kórházba, beszélttem egy montenegrói sebesülttel, aki elmondotta, hogy Zelimovics ezredes dandarából való volt a százalójuk és a támadást csak azért kísérelték meg, mert már unatkoztak és kevés volt az élelmük. Azt hitték, hogy valamelyik hercegovinai faluba érnek és ott szabadon harácsolhatnak élelmiszert. Azt nem tudták, hogy erős csapat vagyunk, különben meg se kísérelték volna az átjutást. Jól szemügyre vettem a montenegrói katonát: torzonborz szakállu, hatalmas természetű szerb volt, félig civilben, félig munda. Kérdéseimre elmondotta, hogy a franciáktól sok új fegyvert kaptak, de azért nagy köztük az elkeseredés, mert már jó ideje nem kaptak zsoldot. Megkérdeztem tőle, hogy mit tud a világháború eseményeiről. Pontosan a hővetkezőkről volt informálva:

— A franciák megverték a németeket, visszafoglalták Belgiumot és az új német császár békéért könyörög a pápánál. Az új német császár Frigyes Vilmos trónörökös, mert II. Vilmos császár a nagy vereség után öngyilkossá lett. Beárunkat az oroszok vertek meg. Elfoglalták a Kárpátokat és most Bécs előtt vannak. Budapest már a háború eleje óta, Pozsony pedig december 18-a óta van orosz kézen.

A derék montenegróiak mindössze annyi szrenzációról tudnak. Természetesen — fejeste be a főhadnagy — ezek után én többre nem voltam kíváncsi.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1915 évi január 14-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Horváth Kálmán budapesti szakszervezetnek fellépője.

Mese egy közkatonáról.

Kézdate este 7/8 órakor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára

Január közepén dus tartalommal — egész sereg érdekes harctéri képpel, az idén is kimerítő címtárral — jelenik meg.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát az Aradi Közlöny minden negyedéves előfizetője, amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is ha az előfizetést havonként újítja meg — ajándéku kapja.

Minden új előfizető, aki január 1-ével negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, ajándéku ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

egy hónapra	2 K. — all.
negyedévre	6 " — "

Vidéken:

egy hónapra	2 K. 40 all.
negyedévre	7 " — "

NYILTTER.*

Önagysága nem tud
„nem“-et mondani.

Dearling for
Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tözedében.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Január hó 14. 15-én
csütörtökön és pénteken

Háborus
aktualitások

a keleti és nyugati harctéren.

Ha Napoleon lehetnék
felséges vigjáték.

A Nordisk films compagne
legujabb csodás műve

Betty Nansen
sorozat

Kalandornő

társadalmi dráma 4 felvo-
násban

Főszereplő: BETTY NANSEN

Az előadások kezdete d
u. 7/8 óra

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 2861

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagyononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál** karaktár **Andrássy tér 5. Telefon 651.**

Száraz tölgy szőlőkaró is kapható.

Kulasz Antal holdmészesi uradalmából kiváló nemes ponty, süllő, kompó

halak árusítása

f. hó 15-től Boczkó-utca és Hal-tér sarki üzlethelyiségben, pénteki napokon pedig a halpiacon szabadon. 264

Mi lesz tavasszal?

ezen töri a fejét most sok ezer ember! Ha a közönség továbbra is olyan odaadással és alaposan fogja támogatni a hatóságokat egészségügyi intézkedéseiben, mint eddig, akkor tavasszal nem fogják felütni fejüket a ragályos járványok, a kolera, a kütages tifusz, a vérhas.

Ellenségeink hadseregében a kiütéses tifusz nagy számban található és a betegség terjedését különösen a bolhák közvetítik, miért is ellenük védekezzünk alapos fertőtlenítéssel.

Kezünket és arcunkat **LYSOFORM SZAPPANNAL** mossuk meg és a mosdó és a fürdővizhez adjunk kevés **LYSOFORM** fertőtlenítőt. A butorokat reggel töröljük át 3%-os **LYSOFORM** oldatba mártott ronggyal, ugyanígy suroltassuk fel a puhafapadlókat. Piszkos ruhaneműt ajánlatos zsákba összegyűjteni és azt 2%-os (olcsó) **nyerslysoform**-oldatba 24 óráig beáztatni s csak azután mosni.

TANULJUNK MEG FERTŐTLENÍTENI

s e célból kérjük ingyen és bérmentve az „EGÉSZSÉG és FERTŐTLENÍTÉS” című tanulságos könyvecskét

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyárából Ujpesten. 8541

Bérbeadatik

méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában egy tágas, diszes

üzlethelyiség

mellék helyiségeivel, a főtéren. Továbbá két szép üzlethelyiség a Zrínyi-utcaiban. Valamennyi helyiség központi fűtéssel van ellátva. Értekezhetni alólírott házigazdnokkal

BÓDY BODOG.

Burgonya

valódi rózsa és hópehely, nagyban és kicsinyben, a legolcsóbban kapható **Adler Hugó** általános kereskedelmi és ügynökségi irodájában Arad, **Weitzer J.-u. I. Telefon 797.**

Kalmár József

villanyszerelő
Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzõedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszûrõ vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemû villamos cikkeket.

Cognac,
Likörök,
Szilvorum,
Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinka karaktár,

Lloyd-palota. 5781

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat **vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések** szolid és erős kivitelben. **Sodrony-ágybetétek** vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség: Aulich L.-utca 14. Üzlethelyiség: Zrínyi-utca.
Gyári telefon 423.

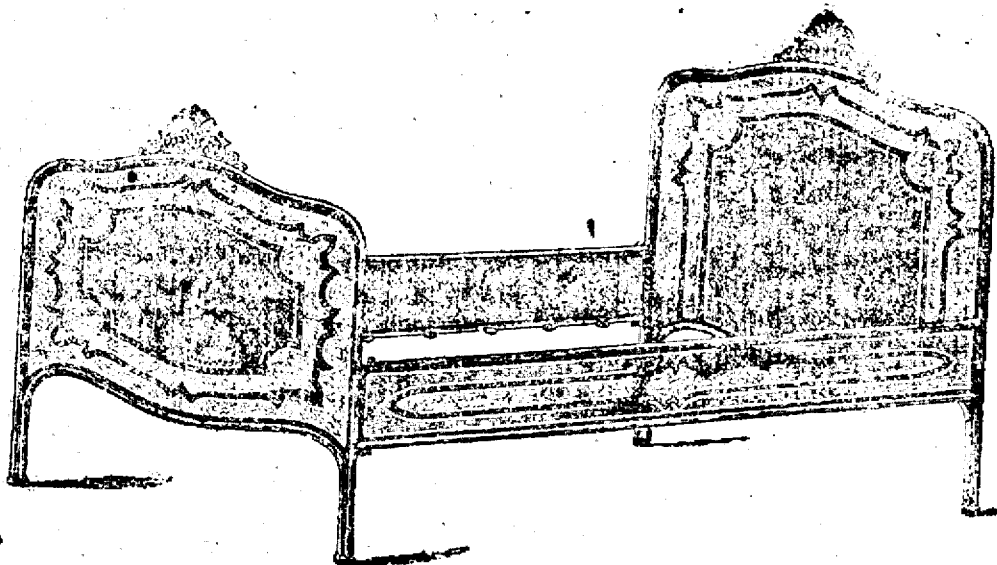
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 5697

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

kövek eltávolítása, főzék felszerelése és hibás fogcsorok átalakítása, valamint javítása ::

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban nemkülönben Amerikában a leghírnévesebb fogspeciálístáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legteljesebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek.

TELEFON: 10-11. SZAM. 167 **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös utja 1.

Van szerencsém a t. vevőkörzség b. tudomására hozni, mint minden esetben úgy az idén is, hogy a vevő körzségnek alkalma legyen olcsó és jó árúhoz jutni több rakomány barancs és citromot hozattam. 1 drp. különlegesség Mandarin a filler, Tin lada egyszerre való átvételénél 5%-ék engedmény. Rió halak, naponta üzletemben, pontoki napon halpiac téri átramban nagy választékban a legolcsóbb árban kapnátok. Neccs és nagy halakat a vevő körzség kívánataira legolcsóbb árban szerezem be, ezek nálam előzőleg megrendelendők. Ajánlom továbbá 100 kgr. kassai kaposzta 5 K. 100 kgr. nyíri rózsahurony 8-50 K. 1 kgr. Kassai torma 60 filler. 1 kgr. l. rendű dió 80 filler. Deli gyümölcsök minden fajtája a legolcsóbb árban. Vidéki rendelések legpontosabban eszközöltetnek. Üzletem pontak antétől ámsombat ontig árra. A t. vevőkörzség szíves pártfogását kérve. Tisztelettel